

Aisisaan

Kraistnoŋ qaa aasangoya Jon isaano.

Jen-asa-asari

Jiisasnoŋ namo mesaonŋ Siwe gomanonŋ uro gbani 65 kawaa so tegoro aposol Jononŋ Tere koi ooro. Kambaŋ kanonŋ uumeleenŋ kanageso Jiisas moma laarigiti, ii sisiwerowero somata ama ononŋi. Jon ii wato qata Patmos kanonŋ anŋi kapuare mirinonŋ kaanŋa raro. Patmos laligoro Anu-tunonŋ jaaya meleeno iwoi kanagenŋ koloowaati-waa unŋaya iiro. Patmos ii wato melaa (Yurop ano Afrika) Batugaranonŋ Kowe (Mediterranean Sea) kanonŋ eja. Efesus mesaonŋ Saut waagenŋ 80 kilomiita kembaga. Room gawman yonononŋ kikekakasililinŋ ejemba qaagia jenŋ tegonŋ konjoma ononŋi iikawaa kapuare mirinonŋ tani laligogi. Olonŋ kombombaaŋonŋ amamaagi. Balonŋ ii qararanŋkonŋkonŋa, jamoya seiseiya. Jononŋ iyonŋoo batugianonŋ laligoro Siisa-kinŋ Nerwa iwaa kambanŋanonŋ (gbani 96-98) isanŋi kamaaro.

Qaa waŋa kokaenŋ: Jiisasnoŋ Satan ano kereuruta kuuya haamo ama menŋ kamaanŋ onondaborowaa. Kaenŋ ama momalaari ejemba kotuegonŋ nonono Siwe donŋgoga ano namo donŋgoga kanonŋ keuma tetegoya qaa oyanboyanŋ laligowonŋa. Sisiwerowero uutanonŋ laligogiti, iyonŋononŋ lombo moma mokosiŋgonŋ Jiisas moma laarinŋ pondanŋ bonŋ qenŋ nambutiwaajonŋ kuunŋ

onjomakeja. Jiisasnon qaaya qaaya kaana jen koton isaano Jonon moma Tere koi ooro. Ii uumeleen ejemba uunana nangowombaajon ama ooro. Sareqaa ano qaa aasangoya ii mamaga. Qaa tosaana moma kotowombaajon moma bimbimgojon.

Buk kokawaa bakaya wana 11 ii kokaen:

Qaa mutuya 1.1-8

Zioz tuun 7 yonoo teregia 1.9-3.22

Tere pipipiiya aaso 7:nanon soomongoya 4.1-8.1

Romon qaita mon 7 uugi 8.2-11.19

Jewenan nemuna ano jennemba woi 12.1-13.18

Jaameleen unu kania kania 14.1-15.8

Anutuwaanon irinjonsoon qambi 7 maagi 16.1-21

Babilon siti, jennemba, gejatootoo takapolakaya ano Satan ii tiwilaawu 17.1-20.10

Jenteegowaa kaman somata 20.11-15

Siwe namo donjoga ano Jerusalem donjoga 21.1-22.5

Qaa kota tetegoya 22.6-21

¹ Anutunon iwoi kaman mende koriro koloowaati, iikawaa tania gawon memeuruta ninisaambaatiwaajon moma Jiisas Kraistwaajon qendeema gejatootoo qaa jen isaano. Aisano Siwe gajoba mon wasiro welenqeqeya Jon noonon kan nijoro mobe.

² Jiisas Kraistnon Anutuwaanon Buna qaa nanjon jen asarin qendeema nono Jon niinon iwoi ii jaana meleenon uunon iibeti, ii kuuya iikawaa so toroqen nanjon jen asarin oojen.

³ Monnon gejatootoo qaa koi weengowaati, iinon mono simbawonawo kolooja. Jiisaswaa kaka kabanon torija. Kawaajon tere kokanon qaa ooweta eji, ejemba ii geja ama mobuti, ano ii moma sorogon angon kombuti, iyononon kaanagadeen simbawonawo kolooju. Kian.

Jonon Eisia prowinswaa zioz tuun 7 yonoo jolongia ooro.

⁴ *Jon niinon Eisia prowinswaa zioz tuun 7 onoojon kokaen oojen:

Monnon kotiin laligoji, monowaa monoyanonga laligon kouroti, ano mombo eleema koubaati, iinon mono kalenmorian onono luaenon laligowu. Kaanjadeen Anutuwaa unu wana 7 iwaa jinkaron dun batanon nanjuti, iyononon mono kalenmorian onongi luaenon laligowu.

⁵ *Jiisas Kraistnon Anutuwaa kania pondan nanjon jen asarin laligon mutuya koomunonga waaro. Iinon namowaa eja pon yonoo Pongia kolooja. Iinon sayanon songbama singisongonanononga isama nonoma jopagon nonomakeja.

⁶ *Iinon anana iyanaa bentotonanon ama men letoma nonono kin kaana koloojon. Buna gawon galenuruta (priist) ano iyanaa Mana Anutuwaa welen qenkejon. Anana iwaa qabunaya ano ku-usuna mepeseenin kamban tetegoya qaa akadamuyawo en ubaa. Qaa ii onanon.

* **1:4:** Eks 3.14; Ais 4.5 * **1:5:** Ais 55.4; Ond 89.27 * **1:6:** Eks 19.6; Ais 5.10

7 *Iibu, Kraistnoŋ mono kokoosu uutanonŋ kawaa! Kawaati, kambanŋ iikanonŋ anana korebore ii jaanananonŋ uunŋ iibonŋa. Kana boria ano maronŋa qetoogiti, iyonononŋ mono kaanagadeenŋ ii iibuya. Ejemba tuunŋa tuunŋa balonŋ so rama kenjonŋi, anana mono ii iima korebore iwaajonŋ ama jinŋenŋ qama amburerenŋ mewonŋa. Qaa ii onŋanonŋ, uuwoiya qaa.

8 *Ponŋ Anutu kotiinŋ laligoji, iinonŋ kokaenŋ jeja, “Niinonŋ walawala laligonŋ (iwoi kuuya mokolooweta kanagenŋ jewe qaono) tetegoya qaa laligonŋ umaŋa. Kawaa so niinonŋ tere nemunŋa mutuya A ano tere nemunŋa konoga Z koloojenŋ.” Niinonŋ ku-usunŋ kuuyaa Toya monowaa monoyanonŋa laligoweta laligonŋ kouma laligojenŋ ano mombo eleema koumanŋa. Kianŋ.

Sive gomambaa Eja honŋaa tania ii kokaenŋ iibe:

9 Jon niinonŋ onŋoo uumeleenŋ neŋagia koloojenŋ. Kraistwo qokotaawe iyanŋaa bentotononŋ noma noononŋ ejembanonŋ siimbobolo ama nonŋi konŋajilinŋ momakejenŋ. Ii onŋowo motoonŋ moma mokosinŋonŋ kaparanŋ koma kotiinŋ nanjenŋ. Anutuwaanonŋ Buŋa qaa jenŋ seinŋ Jiisaswaa kania nanŋonŋ jenŋ asarinŋ laligowetiwaajonŋ nuama kema wato qata Patmos iikanonŋ nonŋi laligowe.

10 Pombaa sonda kendonŋ rara kambanŋ moŋnonŋ Unŋa Toroyanonŋ turunŋ nono umbeumbenanonŋ qananonŋ uro gemananonŋa qa somata moŋ mobe. Qa otonŋa ii romonŋ qaita moŋ (biugel) qaji, iikawaa taniŋaenŋ kolooro.

* **1:7:** Dan 7.13; Mat 24.30; Maak 13.26; Luuk 21.27; 1 Tes 4.17; Zek 12.10; Jon 19.34, 37 * **1:8:** Ais 22.13; Eks 3.14

11 Qa iikanonj kokaenj nijoro, “Ilawoila uun iibagati, iikawaa qaaya mono tere pipipiiyanonj oowa. Oonj ana zioz tuun 7 yonoononj kemba. Siti 7 yonoo qagia ii kokaenj: Efesus, Smirna, Pergamum, Taiataira, Sardis, Filadelfia ano Laodisia.”

12 Qaa kaenj nijoro otona mobeti, “Ii morononj?” jenj iima momambaajonj eleembe. Eleema nama lambewaa dunj rara goulnojonj memeta 7 nanji iibe.

13 *Lambewaa dunj rara iikawaa batugianonj eja monj iibe kaitanianonj Siwe gomambaa Eja honaa kaanja kolooro. Malekuya koriga koma hororo kana susuyanonj kamaanj tururo. Opo jokanja goul yawo ii iinj kasa kaanja mankiila koma nano.

14 *Wanj juyanonj tualalakota koosu kombo (snow) kaanja kolooro. Lama juya songbangi taaliji, mono iikawaa so iibe. Jaa kotanonj gere bolanj kaanja jenj asariro nano.

15 *Kana susuyanonj sostonj goota kolooro. Aen braas gerenonj oogi jero gogorinj toonkeji, mono iikawaa so kokobilibiliawo ero. Qaa nijoro mobeti, ii apu soma-tanonj sia kirinj kirinanonj kuuro otona somata momakejonj, mono iikawaa so ero.

16 Boria dindinanonj sengelao 7 menj nano. Buutanonga manjawaa soo somata (bainat) jeta leelee sulutuk aanaga kamaaro. Jaasewananonj weenj jaaya kuuya asaridaboronkejiwaa so asariro iibe.

17 *Niinonj ii iima uuna dongoro iwaa kanianonj tama kamaanj koomu tani ewe. Kanja ewe boria dindinanonj noo wanjanonj menj kokaenj nijoro,

* **1:13:** Dan 7.13; 10.5 * **1:14:** Dan 7.9; 10.6 * **1:15:** Eze 1.24; 43.2 * **1:17:** Ais 44.6; 48.12; Ais 2.8; 22.13

“Mono toroko mende moba! Niinon walawala laligon (iwoi kuuya mokolooweta kanagen jewa qaono) tetegoya qaa laligon umaŋa.

¹⁸ “Niinon laaligo Toya koloojen. Komun laligoweto, moba, niinon mono gbilin waama laaligo kombombara tetegoya qaa laligon umaŋa. Niinon koomuwaa kondomondoo Toya galen koma koomu gomaŋ Toya ugun kiiya melaa men laligojen.

¹⁹ Kawaajon iwoi kambaŋ kokaamba kolooji ano kanagenanon koloowaati, niinon iikawaa kania gisaambe iibaga. Iwoi iibagati, ii mono papianon oona ewa.

²⁰ Sengelao 7 boro dindinanon rajuti ano lambewaa dun rara goulnon memeta 7 iijanji, iikawaa kanagia aasaŋgoya ii kokaen: Sengelao 7 ii zioz tuun 7 yonoo gajoba galen giaa sare kolooju. Lambewaa dun rara goulnon memeta 7 iikanon mono zioz tuun 7 iyonoo saregiaga kolooja.” Kian.

2

Efesus uumeleen kanageso yonoo qambaŋmambaŋ qaa

¹ Jiisanon toroqen jero, “Jon giinon mono Efesus sitiwaa zioz tuun yonoo pon qerewenja gajobagiaajon tere kokaen oowa,

“Mononon boro dindinanon sengelao 7 men lambewaa dun rara goulnon memeta 7 yonoo batugianon kema kan namakeji, iinon qaa kokaen jeja:

² Niinon goo nanamemen gaa kania moma kotoweta kokaen eja: Giinon nogo arin gawona

kotiin men laligonkejan. Angosisirinon kaparan koma mokosinon laligonkejan. Ejemba doogoya yonowo ala mende men aon onanon sureen konjoma onomakejani, ii mojen. Tosianon wasiwasi eja aposol mende koloon kilen qagia kaen qamakejuti, giinon ii angotetenon ama gosin onona qolomolon qaa jejegiaa kaniagianon asuganon asugiro.

³ “Tosianon noo qanaajon ama kakasililin ama gonji kaparan koma siimbobolo moma mokosinon laligona. Esunkamakamaa olan mende ama laligonato, iwoi kuuya moma mokosinon nama laligona, ii mojen.

⁴ Kaanja laligonato, uugaa qaaya mon kokaen mobe mende sokonja: Walawala uuga meleema hononja qaa jopagon noma laligonato, uuganon mono sologoro kamba kokaamba olomoon laligojan.

⁵ “Walawala uukoisoro somata moma laligonato, iikanonadeen loorin olomoon kamaan qen laligojan. Gii mono geengaa kanaga ii romonjon moma kotowa. Kawaajon mono uuga meleemba. Walawala uumeleembaa iwoiya anati, mono iikawaa so mombo toroqen amba. Uuga singisongoya iikanonja mende meleembagati een, niinon mono goonon kan lambewaa dun raraga qetegowe uumeleen kanageso Efesus kanon mombo mende ewaa.

⁶ Kamaan guroto, goojon kokaen mobe qeangoja: Giinon Nikolait yonoonon nanamemengia togon uuduudu amakejan. Niinon kaanjadeen ii togon kawaajon uuduudu amakejen.

7 **“Onoononga moronon gejiawo laligoji een, Unja Toroyanon zioz tuunja tuunja ananaajon qaa jenkeji, iinon mono ii geja ama moma kotowa.*

“Mononon angobato bologa kuuya uugun haamo ambaati, niinon ii wambe Anutuwaa oyanboyan gawonon (paradais) eukanon uma laaligo kotigaa gere umuganon rama kota nen laligowaa.” Kian.

Smirna uumeleen kanageso yonoo qambanmaban qaa

8 **“Smirna sitiwaa zioz tuun yonoo pon qerewenja gajobagiaajon mono tere kokaen oowa,*

“Komun gbilin kotiin laligoji, iinon waladeen laligon (iwoi kuuya mokolon kanagen jero qaono) konoga laligon ubaati, iinon qaa kokaen jeja:

9 Giinon konajilin moma kamaanqeqeta koloojani, ii mojento, Anutuwaa jaanon qabunaganon uuta kolooro simbawonawo koloojan. Tosianon Juuda ejemba mende koloon kilen qagia kaen qamakejuti, iyononon mepaqepae ama gema qen gonji angosisiri momakejani, ii mojen. Yononon ‘Qamakooli miri hona koloojon,’ jen kaiyakanon Satan mepeseenjeju.

10 “Siimbobolo moma laligowagato, iikawaajon toroko mende moba. Moba, Kilenaa Toyanon angobatonon ama onomambaajon ejemba kuun onono onoononga tosaanja unuama kapuare mirinon onoombu. Angosisiri ama onombuti, onjo ii ween 10 moma laligowu. Jaawo laligowuyaga me

* **2:7:** Jen 2.9; Ais 22.2; Eze 28.13; 31.8
Ais 1.17; 22.13

* **2:8:** Ais 44.6; 48.12;

komuwuyaga, mono niwo pondan nanji niinon laaligo kotigaa ila wage onomanja.

11 **“Onoononga moronon gejiawo laligoji een, Unja Toroyanon zioz tuunja tuunja ananaajon qaa jenkeji, iinon mono ii geja ama moma kotowa.*

“Mononon angobato bologa kuuya uugun haamo ambaati, iwaa selianon komuro motoongo koloowaato, koomu inden woiya ii mende komuwaa.” Kian.

Pergamum uumeleen kanageso yonoo qambanmaban qaa

12 *“Pergamum sitiwaa zioz tuun yonoo pon qerewenja gajobagiaajon mono tere kokaen oowa,*

“Mononon manjawaa soo somata (bainat) jew-oita leelee sulutuk aanja men laligoji, iinon qaa kokaen jeja:

13 *Giinon laaligo raraga dakanon ama laligojani, ii mojen. Satanon ano jinakaran dun raraya kuurota eji, gii mono iikawaa kosianon laligonkejan. Kilen noo qana men niwo toroqen qokotaan namakejan. Satambaa laaligo raraya Pergamum siti kanon ero Antipasnon noo kanana pondan nanjon jen kotiin nano onoo batugianon kanon qegi komuro. Giinon nii moma laarin nomakejani, qaa ii kamban iikanon kaanagadeen mende kolatin qakoona.*

14 **“Kaento, uugaa qaaya melaa mon kokaen mobe mende sokonja: Goo kanageso batugianon tosonian gejatootoo eja takapolakaya qata Bal-aam iwaa jinjan arembo laligon otaankeju.*

* **2:11:** Isa 20.14; 21.8 * **2:14:** Jan 22.5, 7; 31.16; Dut 23.4; Jan 25.1-3

Kantri tosaanja yoŋononj nembanene menj tando lopionj yoŋoo nandunj mamatewoo bunja qeŋ kanagianonj anŋi esunġianonj tururoti, Israel ejembanonj ii mende neŋkegi. Wala mende negito, Balaamnonj eja qata Baalak kokaenj kuma muro, ‘Gii mono Israel ejemba ii newutiwaajonj tutugonj oŋomba.’ Kaenj kuma kuunj oŋoma siwa kaanja utunj anoti, iyoŋononj mono iikanonj osin afaanġonj negi ano serowilin laŋ anŋi. Oŋoononġa tosonianj Balaambaanonj momo arenj ii otaanġeju.

¹⁵ “Kaanġideenġ goo kanageso batugianonj tosia Nikolait yoŋoononj momo qolonmolonġoya menj otaanġeju.

¹⁶ Kawaajonj gii mono uuga meleemba. Kaenj mende ambagati eenj, niinonj mono uulaŋawo goononj kaŋ kanagesouruga kaanja ii metama oŋomaŋa. Buunanonj manjawaa soo somata (bainat) eji, iikanonj manja qeŋ kotonj gilin oŋomaŋa.

¹⁷ *“Oŋoononġa morononj gejiawo laligoji eenj, Uŋa Toroyanonj zioz tuuŋa tuuŋa ananaajonj qaa jenkeji, iinonj mono ii geja ama moma kotowa.

“Mononj anġobato bologa kuuya uugun haamo ambaati, niinonj mono nene aasangoya qata mana ano jamo taanja mumana. Woi ii mube jamo taanja iikanonj qata dologa oogita ewaati, ii yanodeenġ weenġonj mobaa. Tosianonj ii mende mobuya.” Kianj.

Taiataira uumeleenġ kanageso yoŋoo qambanġmambanġ qaa

* **2:17:** Eks 16.14-15; 16.33-34; Jon 6.48-50; Ais 62.2; 65.15

18 “Taiataira sitiwaa zioz tuun yonoo pon qerewenḡa gajobagiaajon mono tere kokaen oowa:

“Anutuwaa Meriaa jaa kotanon gere bolan kaanḡa jen asariro kana susuyanon sostonḡa aen braas kaanḡa kokobilibiliawo kolooji, iinon qaa kokaen jeja:

19 Niinon goo nanamemenḡaa kania moma kotoweta kokaen eja: Giinon Anutu jopagon moma laarin munḡa gawonḡa menḡejan ano anḡosisiri kaparan koma moma mokosinḡon laligonḡejan. Kanakanaiyanon iwoi ama menati, ii kamban kokaamba menḡa seinḡa ama menḡejan.

20 **“Kaen menḡejanto, uugaa qaaya monḡa kokaen mobe mende sokonja: Giinon emba qata Jezebel iwo uumotoon ama ii mende totoon sureenḡa munḡejan. Iinon gejatootoo emba mende koloojato, kilenḡa iyanḡaa qata kaen qamakeja. Iinon ejemba tutugonḡa kokaen kuma onḡomakeja: Tando lopiombaa nandunḡa mamatewoo nembaneneya bunḡa qen kanagianon anḡi esunḡgianon tururoti, ii mono saanonḡa nenḡa laligowu. Kaen kuma onḡoma gawonḡa meme alauruna kuunḡa onḡono loorinḡa jinḡaunḡa kema ii nenḡeju ano serowilinḡa lanḡa amakeju.*

21 Niinon Jezebel uuta meleembaatiwaajon kamban mubeto, serowilinḡa mesaonḡa uuta meleembaatiwaajon mende moma tondu laligoja.

22 “Kawaajon niinon emba ii qewe ji kiro salenonḡa enḡa siimbobolo mobaa. Kaanḡagadeenḡa iwo

* **2:20:** 1 Kin 16.31; 2 Kin 9.22, 30

serowilin amakejuti, iyononon nanamemengia bologa ii mende mesaon uugia melembuti een, niinon mono ii kaangadeen unjuwe siimbobolo kanjanawo mobu.

²³ *Iwaa meraborauruta ii mono unun konjoratiwe komuwu. Kaen kolooro zioz kanageso kuuya ononon injiima noo kania kokaen moma yagowu: Niinon ejemba uuronomengia gosin qaa jegia ano uusiingia kuuya moma komun nanamemengiaa so kitia meleembe kuuya motomotoon onoo qagianon ubaa. Niinondeen mono iikawaa Toya koloojen.

²⁴ “Yonoojon kaen koloowaato, Taiataira onoononga tosianon Jezebelwaa momo arena ii mende otaankeju. Kaen mende angi onoojon mepaqepae kokaen ama jen onomakeju, ‘Ono roromongo keemeyaa kania mende moma koton seleenjen laligoju.’ Mepaqepae kaen ama jen onomakejuto, Satambaa bunja momowaajon qa kaana qamakeju. Niinon zioz tuun kuuya onoojon kokaen jewe mobu: Niinon lombo mon mende toroqen ambe onoo qagianon ubaa.

²⁵ Ono Bunja qaa men laligojuti, mono iikanon qokotaan laligowu. Ii mono pondan otaan laligon ugi nii mombo eleeman.

²⁶ *“Mononon noo uusiinna otaan angobato bologa kuuya uugun haamo ama laligon komuwaati, niinon ii ku-usun mube waba kantria kantria galen koma onoma laligowaa.

²⁷ Mannanon ku-usun nono ii bunja qen aon Pon laligojen. Kaaniadeen onoononga monon

* **2:23:** Ond 7.9; Jer 17.10; Ond 62.12 * **2:26:** Ond 2.8-9

haamo ambaati, niinonj ii galenkonjon gawom-baa ila wageya ano aenj taa gbaruya mumaŋa. Ii mube iikanonj gomaŋa gomaŋa ejemba galenj koma onoma kotakota mindingonj onoma laligowaa. Gbakonj monjonj gbarunonj qenj qoson-juti, iinonj mono iikawaa so qaa qootogo ejemba taa gbaru powowonj kotiga iikanonj ununj kondeema mendeema onono qeqelala laligowuya.

²⁸ Kaanagadeenj gomaŋ aanaa widi senjelaoya mumaŋa.

²⁹ “Onoononga morononj gejiawo laligoji eenj, Unj Toroyanonj zioz tuunja tuunja ananaajonj qaa jenkeji, iinonj mono ii geja ama moma kotowa.” Kianj.

3

Sardis uumeleenj kanageso yonoo qambaranmabanj qaa

¹ Jiisanonj toroqenj kokaenj jero, “Sardis sitiwaa zioz tuunj yonoo ponj qerewenja gajobagiaajonj mono tere kokaenj oowa,

“Monjonj Anutuwaaw unj wana 7 ano senjelao 7 ii borianonj raro menj laligoji, iinonj qaa kokaenj jeja: Niinonj goo nanamemengaa kania moma kotoweta kokaenj eja: Giinonj ejemba jaagianonj gbilinj laligojanjwaa qata bosimakejanto, Anutuwaaw jaanonj koomuya koloojanj.

² Kawaajonj mono uuga tooro moma waaba. Goo nanamemenganonj noo Anutunaa jaanonj akadamuyawo mende kolooja. Goo kaniaga gosinj kaenj mokoloowe. Goo kanageso uutanonj uumeleenj ejemba tosaana toroqenj laligojuto,

iyononon kaanagadeen komun tagowombaajon anju. Kawaajon giinon mono men kotiin onjoma laligowa.

³*“Anutuwaa iwoi gonggi bunja qen aon monati, ii mono uu womboganon somongon romongowa. Bunja ii mono ten koma uuga meleemba. Gbilig-bili mende laligowaati een, niinon mono yongoro meme kaanja oloj kan asugimana. Kamanatiwaa aua kambanja mende mona qaananon mono uulanawo qaganon uro lombo mokoloowaga.

⁴ Kaento, Sardis zioz tuun onoo batugianon ejemba afaandia ononon opo surugia awaagadeen galej kongi jewonawo mende kolooja. Kawaajon yononon saanon maleku taananon selegianon mouma niwo kema kan laligowuya. Yononon kaanja koloon laligowutiwaa so kolooju.

⁵ * “Mononon angobato bologa kuuya uugun haamo ambaati, iwaajon mono maleku tu-alalakota mugi mouma laligowaa. Iwaa qata laaligo kotigaa buk papianon oogita eji, niinon ii mende kondeemana. Mannaa jaasewanon keuro Siwe gajobaurutanon iigi qata saanon asuganon jokoloon onomanja.

⁶ “Onoononga moronon gejiawo laligoji een, Unja Toroyanon zioz tuunja tuunja ananaajon qaa jenkeji, iinon mono ii geja ama moma kotowa.” Kian.

Filadelfia uumeleen kanageso yonoo qambanmamban qaa

* **3:3:** Mat 24.43-44; Luuk 12.39-40; Isa 16.15
32.32-33; Ond 69.28; Isa 20.12; Mat 10.32; Luuk 12.8

* **3:5:** Eks

7 *⁷“Filadelfia sitiwaa zioz tuun yonoo pon qerewenja gajobagiaajon mono tere kokaen oowa,

“Monon Eja Toroya ano Honabonja koloon kin Deiwidwaanon kiiya meria men galen koma laligoji, iinon qaa kokaen jeja: Iinon nagu metano monon ii koma kii ii memambaajon amamaawaa. Iinon ii koma kii mero kiro monon ii metamambaajon amamaawaa.

8 Niinon goo nanamemengaa kania saanon moma kotojen. Alana moba, goo esunganon kamaanqeqeta kolooji, ii mojen. Kamaanqeqeta koloojato, giinon noo Buja qaana ten koma kanana otaan qana mende qakooma laligona. Kawaajon niinon nagu mon baganon metambe monon ii komambaajon amamaawaa.

9 *⁹“Moba, tuun mon yononon ‘Qamakooli mirinanawo koloojon,’ jen kaiyakagianon Satan mepeseenjeju. Juuda ejemba mende koloon kilen qagia kaen qama qolonjon jenkeju. Niinon ejemba ii kuun onombe goo kaniaga moma asariwuya. Ii moma asarin kan goo kanaganon usugon kamaan jopagon gomakejenji, ii asuganon jokoloowu.

10 Niinon kaparan koma lombo moma mokosinjon nama kotiiwagatiwaaajon jeweti, giinon noo jenkootona ii anjon koma otaan laligona. Kawaajon niinon kaanagadeen gii kokaen analin anjon koma gomanja: Konjilin kamban qaita mon kan kantria kantria sokoma namonon laligon kenjuti, ii angotetenon ama

* **3:7:** Ais 22.22; Job 12.14 * **3:9:** Ais 49.23; 60.14; 43.4

onombaa. Kamban iikanon kan kuuro niinon gii konjilin iikanon metogon wanga somongomanja.

11 “Niinon mono uulanawo eleema kamaña. Monon guugun kouma tawa memeyaa kambanon haamo ama gombabotiwaaon mono uuwaa hina en gonji, ii mono pondan kalan koma laligona mende soowa.

12 *Monon angobato bologa kuuya uugun haamo ambaati, niinon mono ii wama noo Anutunaa mepemepesee jigo (tempel) uutanon kuuwe tandoya koloowaa ano kamban monon ii mombo mende mesaowaa. Iikanon laligoro selianon neenaa Anutunaa qata, Anutuwaa sitiaa qata ano neenaa qana dologa qa karoon ii oomaña. Anutunanon Jerusalem sitia dongoga ii iyanaa gomanon eukanon ano eji, iikanon Siwenonga kamaan namonon asugiwaa.

13 “Onoononga moronon gejiawo laligoji een, Un Toroyanon zioz tuun tuun ananaajon qaa jenkeji, iinon mono ii geja ama moma kotowa.” Kian.

Laodisia uumeleen kanageso yonoo qambanmamban qaa

14 *“Laodisia sitiwaa zioz tuun yonoo pon qerewenja gajobagiaajon mono tere kokaen oowa,

“Mon qata Amen, iinon Anutuwaa qaaya pondan nanon Dangunu honabonja kolooja. Anutu ilaaro iwoi kuuya mokolori galen komakeji, iinon qaa kokaen jeja:

* 3:12: Ais 21.2; Ais 62.2; 65.15 * 3:14: Gba 8.22

15 Niinon̄ goo nanamemen̄gaa kania moma kotoweta kokaen̄ kolooja: Uuga mende olomooja ano noo gere bolananon̄ uuganon̄ mende jen̄keja. Oo uuganon̄ olomoonaga me gere toonaga, iikanon̄ mobe sokonagato, biiwianon̄ kotamototan̄ laligona mende sokonja.

16 “Mon̄ me mon̄ sokonagato, uuganon̄ boronja mon̄ geregere ano gereganon̄ mende jeji me uuhamo mende koloojani, ii mende sokonja. Gere ano hamo batubatu uuwoinon̄ lan̄ laligojan̄iwaajon̄ mono buunanon̄ga sulaan̄ gombe kemebaga.

17 Geengaa selega men̄ uma kokaen̄ jen̄kejan̄: Niinon̄ eja kindimbiri qabuñanawo koloojen̄. Eshina men̄ seiñ sonanon̄ mokoloojen̄. Siiseweweya qaa laligon̄ iwoi mombaajon̄ mende amamaajen̄. Kaen̄ jen̄kejanto, kaniaga honja mende moma kotojani, ii kokaen̄: Giinon̄ mono uun̄gonjan̄ ama tapekokoro laligona tosonianon̄ wosomomo ama gomakeju. Wanaya laligon̄ jaaga gooro titou sele bombolan̄ laligon̄kejan̄.

18 “Kawaajon̄ qamban̄mamban̄ qaa kokaen̄ gonjen̄: Giinon̄ noonon̄ga iwoi karon̄ koi sewan̄a mewa: Eja kindimbiri qabuñagawo koloowagatiwaajon̄ mono goul gerenon̄ dalasisi on̄ godomaruruya mendeen̄gi soston̄in̄ kamaan̄ qaonoti, ii mono sewan̄a mewa. Sele bombolan̄ laligon̄kejan̄i, iikawaa gamuya kongan̄giwagatiwaajon̄ mono maleku taan̄a sewan̄a men̄ mouba. Jaaga gooji, iikawaajon̄ mono jaaosowaa keleya ii sewan̄a men̄ jaaga tororo uuwagatiwaajon̄ moriwa.

19 *Niinonj wombo alauruna jopagon onjomakejeji, ii kuuya kilenagaaajon temboma jeji onjoma mindinqindiñ ama onjomakejeji. Qeaŋgowutiwaajon kaen amakejeji. Kawaajon gii mono jeulalañ mesaon uuga meleema siŋgisonjogoga gema qeñ laligowa.

20 “Moba, niinonj nagunonj qeñ nanjeñ. Moñnonj noo qaa arona moma uu naguya metambaati, niinonj mono iwaa miri uutanonj uma iwo rabe iinonj niwo ainjolonj rama motoonj nembanene newota.

21 “Niinonj aŋgobato bologa kuuya uugunj haamo ama Mañnanonj nuano iwaa jinjkaronj duñnanonj kamaañ koorononj rajen. Kawaa so moñnonj aŋgobato bologa kuuya uugunj haamo ambaati, niinonj mono ii wambe noo jinjkaronj duñnanonj kamaañ koorononj rabaa.

22 “Onoononjga morononj gejiawo laligoji een, Uña Toroyanonj zioz tuuñña tuuñña ananaajon qaa jeñkeji, iinonj mono ii geja ama moma kotowa.”
Kiañ.

4

Jaana meleeno moñnonj Siwewaa jinjkaronj jakenonj raro iibe.

1 Kawaa gematanonj jaameleenj mombo kolooro Siwe gomañ naguya moñ aantano iibe. Iibe aro wala romonj qaita moñ (biugel) kaaña qaa jero mobeti, iinonj toroqenj kokaen nijoro, “Gii mono kokaenj kouna gemagenj iwoi koloowaati, ii qendeema gomaña.”

* 3:19: Gba 3.12; Hib 12.6

² *Kaen nijoro iikanondeen Uña Toroyanon turun nono umbeumbenanon qananon uro iwoi kokaen iibe: Siwe goman uutanon jin̄karon dun ero moñonon iikanon raro.

³ Raroti, iwaa jaasewañaa asasaganon mono taronjii me kowonjin̄ qata jaspera ano qilimomoso bumbuna me kowonjin̄ qata karnilian iikawaa so bilibiliawo asarin̄ ero. Marilolon moñ tere mundaya mumun̄ kaawoya me kowonjin̄ qata emerald kaña kanon jin̄karon dun ii kuuya liligon ton̄gonin̄ ero.

Dun waña liligon dun 24:yanon raju.

⁴ Jin̄karon dun tosaña 24 iikanon dun waña ii liligon raji iyonoo qagianon Anutuwaa jotamemeuruta 24 raji. Yon̄onon malekugia tualalakotagadeen̄ mougi oronjon̄ kemero wangianon̄ goul ila wage qindiima raji.

⁵ *Dun waña iikanon̄a pilisik bilibili jaasoon̄go asariro gb̄ngururun̄ kolooro aro gun̄parandambaa oton̄a kaña mobe. Dun wañaa batanon̄ toos kiwa asasaga 7 jen̄ asarin̄ nan̄gi. Kiwa 7 ii Anutuwaanon̄ uña waña 7 koloouju.

⁶ *Kaan̄iadeen̄ jin̄karon̄ jake batanon̄ iwoi bilibiliawo kowe kaña ero iibe. Ii kaaro jokaña jokaña kokobilibiligiawo meleema asarin̄kejuti, mono iikawaa so asariro. Jake biiwianon̄ dun liligon̄ ben̄ jawin̄uruta 4 nan̄gi. Gemagia ano wosogia ii jaagiagadeen̄ sokono nan̄gi.

* **4:2:** Eze 1.26-28; 10.1
Eze 1.13; Isa 1.4; Zek 4.2

* **4:5:** Eks 19.16; Isa 8.5; 11.19; 16.18;
* **4:6:** Eze 1.5-10, 22; 10.14

⁷ Ben jawiŋa mutuyanonj laion kaan̄a kolooro. Alianonj bulmakao eja kaan̄a kolooro. Alagara mombaa kaitania ii eja jaasewan̄aa tani kolooro. Alagia 4:yanonj tuu koonj elelaon̄keji, iwaa taniŋaan̄ kolooro.

⁸ *Ben jawiŋuruta 4 motomotoonj yon̄oo engangia 6 kuuya enj on̄ono. Selegia kuuya ano engangia baatanonj kaan̄agadeen̄ jaa kogiagadeen̄ sokoma on̄ono nan̄gi. Nama asaga gomantiin̄a rii kokaen̄ pororo qamakeju,

“Pon̄ Anutu ku-usun̄ kuuyaa Toya giinonj mono toroya, toroya ano toroyagadeen̄ koloojan̄.

Laaligo Toya giinonj mono monowaa monoyan̄on̄ga laligonj kouma laligojan̄ ano mombo eleema asugin̄ laligonj ubaga.”

⁹ Ben jawiŋuruta 4 yon̄ononj mepemepesee rii kaen̄ qamakeju. Mon̄onj jin̄karonj dun̄onj nama kamban̄ tetegoya qaa laligonj uma laligowaati, ii akadamu ano qabuŋa mun̄ dangisen̄ jen̄keju.

¹⁰ Kaen̄ amakejutiwaa so Anutuwaa jotamemeya 24 yon̄ononj kamaan̄ monj jin̄karonj dun̄onj raji, iwaa jaanonj simin̄ kuma usugon̄keju. Mon̄onj kamban̄ tetegoya qaa laligonj uma laligowaati, iwaa waeya men̄ mepeseen̄ mun̄keju. Mepeseen̄ mun̄ ila wagegia qetegonj jin̄karonj dun̄ batanonj ama kokaen̄ jen̄keju,

¹¹ “Oo Pon̄ Anutunana, giinonj ilawoila kuuya mokolonj on̄ona. Goo uusiŋganonj nemun̄ koma on̄ono letoma laaligo mokolonj

* **4:8:** Eze 1.18; 10.12; Ais 6.2-3

laligoju. Kawaajon akadamu ano qabuna ii goma dangisen jen gomakejon. Gii mo-toongoyanon mono mepeqepesee kuuya analin anjon kombatiwaa so koloojan.” Kian.

5

Lamanon Anutuwaa borononga tere pipipipiya mero.

¹ *Kawaa gematanon tere pipipipiya mon iibe jinjon dujon rajiwaa boro dindinanon ero. Tere iikawaa sena ii leelee kuuya teregadeen on pipiin saponon ama munjen aaso (siil)* 7:non koma mokotaagita ero.

² Kaanagadeen Siwe gajoba esunmumuyawo mon iibe kotakotagadeen qama buju qaa kokaen qisin jero, “Moronon soraaya soro koloon saanon tere pipipipiya koi kawaa munjen aasoya (siil) menjurama kotumbatiwaa so kolooja?”

³ Kaen jeroto, Siwenon, namonon ano koomu goman kanon korebore injigi monjon ii metuma tereya iibaatiwaa so mende kolooro.

⁴ Monjon mon soraaya soro koloon tere ii metuma tereya iibaatiwaa so mende mokoloogiti, niinon iikawaajon mamaga saama boliwe.

⁵ *Saama boliwe Anutuwaa jotamemeya

* **5:1:** Eze 2.9-10; Ais 29.11 * **5:1:** Kantri tosanon tere on esunon ama sapo menj monjon ii kotumbabotiwaajon ama munjen aasonon mokotaankeju. Monjon munjen aaso (siil) ii lan menjurama tereya yongoro weengonagati, ii mono mokoloogi qaayawo koloowaa. Tere toyanondeen ii galen komakeja. Miri ii kii nemuna ama kunin kemenkejato, tere ii munjen aasonon somongonkeju. * **5:5:** Jen 49.9; Ais 11.1, 10

yoŋoonoŋga moŋnoŋ qaa kokaen nijoro,
 “Mono mende saaba. Moba, Juuda tuuŋnoŋga
 Deiwidwaa gbilia moŋ koloŋ laion oro kaŋa
 koloŋ Kilenaa Toya haamo ama laligoja. Iinoŋ
 mono saanoŋ kotiin tere pipipiiya kokawaa
 mungen aasoya (siil) 7 ii menjurama kotumbaa.”

⁶ *Kaen nijoro Lama meria iibe jinƙaron duŋ
 biiwianoŋ beŋ jawinuruta 4 yoŋoo batugianoŋ
 nano Anutuwaa jotamemeya yoŋonoŋ liligoŋ
 mugi. Lama meria ii qegi komurotiwaa taniŋaan
 nano. Iliia 7 ano jaa kota 7. Anutunoŋ uŋauruta
 waŋa 7 wasin oŋono namowaa ejemba kuuya
 yoŋoonoŋ kema laligojuti, jaa kota 7 ii mono
 iyoŋoo saregia kolooju.

⁷ Lama meria ii iibe kaŋ tere pipipiiya
 aasoyawo ii jinƙaron duŋnoŋ rajiwaa boro
 dindiŋanoŋga mero.

⁸ *Ii mero beŋ jawinuruta 4 ano Anutuwaa jo-
 tamemeya 24 yoŋonoŋ mono iikanondeen Lama
 meriaa batanoŋ usugoŋ kamaan simin kuŋgi.
 Yoŋonoŋ motomotoon kulele ano goul qambi
 meŋ nanŋi. Ejemba soraayanon qama kooligi
 Anutuwaanon umakeji, iikanon mono jinin ooŋ-
 oombaa so kolooro moroŋa uŋkoowayawonon
 uma pumpuŋgoŋkeja. Moroŋ kaananoŋ mono
 goul qambigia saa qero nanŋi.

⁹ *Simin kuma rii dologa kokaen qama jegi,
 “Giinoŋ qaita moŋ koloojan. Gii gugi komun
 saga maama iikanon ejemba sewanŋia
 meŋ oŋona.

* 5:6: Ais 53.7; Zek 4.10 * 5:8: Ond 141.2 * 5:9: Ond 33.3;
 98.1; Ais 42.10

Ejemba ii ben isigiaa so, qaa aro jejegiaa so, tuungiaa so ano kantrigiaa so. Gi-inon yonoononga tosaana onona Anutuwaa buna koloaju.

Kawaajon giinon mono soraaya soro koloon tere pipipiiya aasoyawo men mungen aasoya (siil) metumbagatiwaa so koloajan.

¹⁰ *Yononon Anutuwaa buna koloogi kuma onoma kuun onona bentotongaa kin pon tuun koloon jigo gawon galenuruta koloaju. Yononon Anutunanaa gawona men laligon balon so ejemba galen koma onoma laligon ubuya.”

¹¹ *Rii dologa kaen qama jegi moma toroqen uun Siwe gajoba jangogia tausenja tausenja ano milyona milyona ii injiima rii otongia mobe. Yononon jinkaron dun kosianon nama ben jawinuruta 4 ano Anutuwaa jotamemeya 24 ii liligon onoma rii qagi.

¹² Rii kotakotagadeen qama kokaen qagi,

“Oo Lama meria qegi komuroti, iinon mono soraaya soro kolooro Anutunon esunmumu ano toomorian muro sokonja.

Momakooto uuta ano ku-usun kuuya buna qero sokonja. Soraaya soro kolooro saanon qabuna kuuya munin asamaran buna qero mepeseen mujon.”

¹³ Kaen qama mepeseegi rii tuun mon yononon kokaen qagi mobe: Anutunon laaligowo mokoloon ononoti, iyononon mono korebore rii qagi mobe. Siwenon laligojuti, namonon

* 5:10: Eks 19.6; Ais 1.6 * 5:11: Dan 7.10

laligojuti, koomu gomanonj ano kowe qaganonj laligojuti, iyonononj mono kuuya buugia mindirinj rii kokaenj qagi,

“Jinjononj dunjononj raji ano Lama meria nonononj oro mepeseenj oronjonj.

Kotumotue Toya oroo qabunagara jenj somariinkej. Kambanj so asamararanj oroninj ku-usunj Toya ii tetegoya qaa laligonj ubao.”

¹⁴ Kaenj qagi benj jawinjuruta 4 yonononj “Qaa ii onjononj,” jegi. Jegi Anutuwaawootamemeya yonononj usugonj kamaanj siminj kuma Anutu waeya menj mepeseenj mugij. Kianj.

6

Lama merianonj munjenj aaso motomotoonj menjuranja.

¹ Kaenj moma iwoi kokaenj kolooro iibe: Lama merianonj tere pipipiiya aasoyawowaa munjenj aasoya (siil) 7 iikanonjga mutuya menjurama kotuno. Kotuno benj jawinjuruta 4 yonoononjga monjononj qaa kokaenj jero, “Mono asuginj kawa!” Qaaya ii gunparandanj tani kaanja kotakotagadeenj qaro mobe.

² *Kaenj jero moma iikanondeenj hoos taanja monj asugiro iibe. Hoos iikawaa qaganonj eja monj tiwoyawo raro tosonianj ila wage mugij wanjononj kono. Ii koma manjaqeqenonj haamo ama lalig-oroiti, iinonj mono mombo hoos qaganonj manjaqeqenonj haamo amambaajonj keno. Kianj.

* 6:2: Zek 1.8; 6.3, 6

³ Lama merianon mungen aaso (siil) woiya menjurama kotuno ben jawinuruta yonoononga woiya iinon qaa kokaen jero mobe, “Mono asugin kawa!”

⁴ *Kaen jero iikanondeen hoos mon selia ooga songobolambo asugiro iibe. Eja mon hoos iikawaa qaganon raroti, Anutunon mono ii yon karen qen luae qaombaatiwaa ku-usuṅa muro. Ii muro namonon kisooma aon komuwutiwaajon kuuro ejemba uugia men waamambaa ku-usuṅa mokoloo. Ii mokoloo manjawaa soo (bainat) somata qatawo mugi men keno. Kian.

⁵ *Lama merianon mungen aaso (siil) karoona menjurama kotuno ben jawinuruta yonoononga karoona iinon qaa kokaen jero mobe, “Mono asugin kawa!” Kaen jero iikanondeen hoos injana mon asugiro iibe. Eja mon hoos iikawaa qaganon raroti, iinon hinawaa binṅa gosiwonatiwaa kedaya (skeil) ii borianon men raro.

⁶ Kaen raro ben jawinuruta 4 yonoo batugianonga monon qaa jero otona kokaen mobe, “Ween motoongowaa tawaya (Kina 10) kanon saanon 1 kilogram wiit flaua me 3 kilogram baali flaua ii sewanṅa mewa. Kilen nembanewaa oil gere ano wain kasa gawon ii mono mende men boliwu.” Kian.

⁷ Lama merianon mungen aaso (siil) 4:ya menjurama kotuno ben jawinuruta 4:yanon qaa jero otona kokaen mobe, “Mono asugin kawa!”

* 6:4: Zek 1.8; 6.2 * 6:5: Zek 6.2, 6

⁸ *Kaen jero iikanondeen hoos mon selia googookota ano tootooyawoga asugiro iibe. Hoos iikawaa qaganon rarotiwaa qata ii koomuwaa kondomondoo Toya. Iwaa kosianon koomu goman Toyanon kaanjadeen ii otaan karo. Namo mendeengi bakaya 4 eroti, iikanonga mombaa ejembaya ii galeñ koma onjombotiwaa ku-usunja ii Anutunon orono. Ku-usun ja ii orono ku-usungaranon namowaa ejemba bakaya ii kokaen menj komun ononi: Tosianon soo somatanon (bainat) aon komugi. Tosianon bodinon komugi. Ji kanjanawonon tosaanja injiro komugi ano tosaanja ii balombaa oro kawalia yononon injigi komugi. Kian.

⁹ Lama merianon mungen aaso (siil) 5:ya menjurama kotuno iikanondeen Anutuwaa ejemba tosaanja unugi komugiti, iyonoo kokoosogia injiibe. Yononon Anutuwaa Bunja qaaya analin anjon koma nanjon menj seinjaligogitiwaaon unugi komun alata baatanon nangi.

¹⁰ Eukanon nama kotakota kokaen qagi, “Oo Pon ku-usun Toya, giinon dindiña ano honabonja koloojan. Kawaaon mono kamban dawi mambonin tegoro iikanon namowaa ejembaya gosin onoma qaagia menj tegowaga? Nononon gii welen menj gonin nunugi sananaa ironja ii mono naa kambanon meleena qagianon ubaa?”

¹¹ Kaen jegito, maleku taanja koriga ii motomotoon yonoonon koma onoma Anutuwaa menjkoto kokaen ononji mogi, “Ono mono toroqen kamban torodaamon mamboma laligowu. Moma-laari alaurugianon toroqen uuwaa gawon menj

* 6:8: Eze 14.21

laligogi onjo kaanja kaanjiadeen unugi komuwuya. Yononon komugi jango ambeti, iikawaa soyanon koloodabororo kaman iikanondeen mono unugiti, iyonoo qaagia jen tegomana.” Kian.

12 *Lama merianon munjen aaso (siil) 6:ya menjurama kotunoti, ii uun iibe. Ii menjurama kotunoti, kaman iikanon nan tania soosooya giliro. Ween jaayanon bututugon injan koma wosobiriwaa malekuya sokosaare kaanja (meme juyanon memetaa tani) kolooro tiiro. Koin jaayanon meleema osaan sa kaanja kolooro.

13 *Kaen kolooro sengelao sombinon ejuti, iyononon namonon kamaagi. Neqan kota goorin ragi haamo kotiganon qen utugon memburatiro kamaankejuti, mono iikawaa so boratin namonon tata bobolo kamaagi.

14 *Kaen kamaagi sombin iimakejoni, iikanon aliro. Tere pipipiiya pipiigi horon kemakejiwaa so mono wolaza horon kema aliro. Ii aliro baanja kuuya ano kowewaa watoya watoya ii kuuya eegianonga uulanawo kok ama musulungon qaongi.

15 *Kaen kolooro balombaa kin ponja ponja, eja jawina jawina ano kawali galena galena yononon olon koma asangogi. Ejemba kindimbiri qabunagiawo, ejemba ku-usungawo ii mono kuuya kok ama asangogi. Angiaa gawongia menkejuti ano togiaa welen een qenkejuti, ii

* **6:12:** Isa 11.13; 16.18; Ais 13.10; Joel 2.10, 31; 3.15; Mat 24.29; Maak 13.24-25; Luuk 21.25 * **6:13:** Ais 34.4 * **6:14:** Isa 16.20
* **6:15:** Ais 2.19, 21

mono korebore kobaa, jamo oota ano baanaa sen sia oota oota mongama iikanon asangogi injiibe.

16 *Iikanon asangon baana Toya ano sen sia Toya onooma kokaen welema onongi, “Ono mono baana jen tegogi bagon kan turun nonombu. Jinkaron dunanon raji, iinon jaasewan koma nonombabotiwaajon ama Lama meriaa irinonsoonanon nunuwabotiwaajon mono jen tegogi kongan nonombu.” Kaen welema onongi.

17 *Yoronon irinonsoonagara asuganon qendenjaoti, iikawaa kambana somatanon mono kan kuun eja. Ii mononon mon jaasewan qen kotiin nambaatiwaa so qaago. Kian.

7

Israel ejemba 144,000 ii Anutunon aaso kuma onombaa.

1 *Kawaa gematanon Siwe gajoba 4 injiibe namowaa wangona 4 iikanon nanngi. Yononon namowaa haamo Toya wana 4 ii somongon angon koma onongi. Haamonon namo qaganon me kowe qaganon gere mononon lan qewabotiwaajon mono Toya 4 ii borogianon men somongon nanngi.

2 Anutunon Siwe gajoba 4 ii namo ano kowe kondeema onombutiwaa ku-usuna onono namo wangonganon nanngi. Kaen nanngi injiibe Siwe gajoba mononon ween koukoutanonga asugin waaro iibe. Iinon laaligowaa Toya Anutuwaa mungen aaso taa gbaruya galen koma kan Siwe gajoba 4 yonoojon kotakotagadeen qaro.

* **6:16:** Hoos 10.8; Luuk 23.30 * **6:17:** Joel 2.11; Mal 3.2 * **7:1:** Jer 49.36; Dan 7.2; Zek 6.5

³*Qama qaa kokaen injjoro, “Onjo mono namo me kowe ii ilinziñ alanzañ mende kondeema orombu ano gere ii mende tiwilaan onjombu. Ii qaagoto, mono mambongi wala ilin alandeen Anutunanaa mungen aasoya ii gawonja menkejuti, iyonoo wambusoonjianon mokotaan onjombonja. Ii wala men mokotaan onjoningo gematanon ii saanon kondeema tiwilaawu.”

⁴ Kaen injjoro Anutuwaawaa mungen aasoya ii Israel ejemba tosaanja yonoo wambusoonjianon men mokotaan onjongi. Monjon yonoo jangogia jero kokaen mobe: Israel ejemba tuun 12 kuya yonoononga mindirin ejemba 144,000 ii men mokotaan onjongi.

⁵ Israel tuun motomotoon yonoononga 12,000 kaan kaan men mokotaan onjongi. Juuda tuumbaa 12,000, Ruuben tuumbaa 12,000, Gaad tuumbaa 12,000,

⁶ Aser tuumbaa 12,000, Naftali tuumbaa 12,000, Manase tuumbaa 12,000,

⁷ Simeon tuumbaa 12,000, Liwai tuumbaa 12,000, Aiskar tuumbaa 12,000,

⁸ Zebulun tuumbaa 12,000, Joosef tuumbaa 12,000 ano Benjamin tuumbaa 12,000. Kaan kaan aaso men mokotaan onjongi mindirin 144,000 kolooro. Kian.

Oyanboyan laligowutiwaa tuun somata iibe.

⁹ Kawaa gematanon tuun jeta boorongoya jangogia mende weenweengoyaa so ii injiibe. Ejemba ii tuungiaa so, bensakon isigiaa so, kantrigiaa so ano qaa aro jejegiaa so ajoroon jinkaron

* 7:3: Eze 9.4, 6

duŋ ano Lama meria yoroo bagaranonŋ nanŋi. Iikanonŋ nama maleku koriga taanŋa kotogonŋ aogi kemero borogianonŋ tombi seŋa boriawo meŋ nanŋi.

¹⁰ Ii meŋ nama kotakotagadeeŋ qama kokaenŋ jegi, “Anutunananonŋ jinŋkaronŋ duŋanonŋ raji ano Lama meria yorononŋ mono meŋ letoma nononi oyanboyanŋ koloojonŋ.”

¹¹ Kaenŋ qama jegi Siwe gajoba kuuya yoŋononŋ jinŋkaronŋ duŋ kosianonŋ areŋnonŋ nama Anutuwaa jotamemeya ano beŋ jawinuruta 4 ii liligonŋ ononŋi. Kaenŋ nama jinŋkaronŋ duŋ batanonŋ usugonŋ kamaanŋ siminŋ kuma Anutu waeya meŋ mepeseenŋ mugi.

¹² Anutu mepeseenŋ muŋ kokaenŋ jegi, “Qaa ii onononŋ! Anutu gii mono kotumotue, asamararanŋ ano momakooto uutaa Toya koloojanŋ. Nonononŋ gii mepeseenŋ goma qabuŋaga jeŋ somariinŋkejonŋ. Anutunana, giinonŋ esuŋmumu ano ku-usuŋ Toya koloojanŋ. Nonononŋ kambanŋ so kaenŋ jeŋ kotiininŋ Toya ii tetegoya qaa laligonŋ uma laligowaa. Qaa ii onononŋ!”

¹³ Kaenŋ mepeseenŋ jegi Anutuwaa jotamemeya yoŋoononŋga moŋnonŋ kokaenŋ jeŋ qisinŋ nono, “Ejemba maleku koriga taanŋa mouma nanjuti, ii daanŋ yoŋononŋ? Ii mono dakanonŋga kanŋ kaenŋ ajoroonŋ nanju?”

¹⁴ *Qisinŋ nono kokaenŋ meleema mube, “Oo somatana, niinonŋ ii mende mobe geengodeeŋ mojanŋ.” Kaenŋ meleema mube jotamemeya iinonŋ

* **7:14:** Dan 12.1; Mat 24.21; Maak 13.19

kokaen nijoro mobe, “Kakasililin somataa biwianonga kougiti, iyononon mono ii kolooju. Lama meriaa sayanon opo malekugia songbano taaliro laligogi.

¹⁵ Kaanja laligogitiwaajon ama Anutuwaa jinakaran duja jaasewan qen asaga gomantiina mepemepesee jigoyanon (tempel) laligon Anutuwaanon gawon men laligowuya. Kaen laligogi jinakaran dujanon raji, iinon mono opo kuuna mororonon koma turun onono laligowuya.

¹⁶ * “Kaen laligogi kambañ monon nembane-newaa me apuwaa mende komuwuya. Weenon me iwoi geriawo monon mende jen koton onombaa.

¹⁷ * Kokaembaajon oyanboyon laligowuya: Lama merianon jinakaran jake biwianon rama galen koma onoma unuano laaligo kotigaa apu gowoyaa jaayanon kemakebu. Anutu anjo jaagianonga jaungia kuuya koto ro tegowaa.” Kian.

8

Lama merianon munjen aaso 7:na menjuranja.

¹ Lama merianon munjen aaso (siil) 7:na menjurama kotuno Siwe goman iikanon oton kuuya 30 minitwaa so goron qen ero.

² Kaen kolooro Siwe gajoba 7 Anutuwaa batanon nanjuti, ii injibe monon romon qaita mon (biugel) 7 ii borogianon onono.

* **7:16:** Ais 49.10

* **7:17:** Ond 23.1; Eze 34.23; Ond 23.2; Ais

49.10; 25.8

³ *Ii injiibe Siwe gajoba monj asuginj jininj oonj-oombaa goul qambia menj kanj alata kosianonj nano. Ejemba soraaya kuuya Anutuwaa qama kooligi iinonj jininj alatanonj ooro moronja unkoowayawo ii qamakooligiawo toroqenj pumpunjonj motoonj uma Anutuwaanonj kemakeja. Goul alata ii jinjaronj duj batanonj nanji, iinonj mono iikawaa kosianonj nano tosianonj jininj ii mamaga oowaatiwaajonj mugi.

⁴ Iinonj jininj ii ooro iikawaa kaasoyanonj mono Anutuwaa ejemba soraaya yonoo qamakooligiawo toroqenj Siwe gajoba iwaa borononga waama Anutuwaa jaasewananonj ugi.

⁵ *Siwe gajoba iikanonj jininj qambi ii menj alatanonga gere jeta mero jero qambi iikanonj uuro saa qero namononj giliro kemero. Giliro kemero iikanonja gunparandambaa gujuya mamaga koloonj gbingururunj qaro. Oobili esunjiawo asugigi kambanja kambanja nanja mero. Kianj.

Gajoba yonononj romonj qaita monj uugi.

⁶ Siwe gajoba 7 romongia qaita monj (biugel) megiti, iyonononj ii uubombaajonj jojorigi.

⁷ *Gajoba mutuyanonj waama romonja qaita monj uuro. Ii uuro kombo (ais) kota ano gere bolanja ii konj kaanja koloonj sawo gajugogi monjonj ii maaro motoonj namononj kamaaro. Iikanonj geriawo kamaanj balononj qero namowaa bakaya karoonj ii gerenonj jedabororo. Duuyaa geria iikawaa bakagia karoonj ii gerenonj jedaborogi

* **8:3:** Aam 9.1; Eks 30.1, 3 * **8:5:** Lew 16.12; Eze 10.2; Eks 19.16; Isa 11.19; 16.18 * **8:7:** Eks 9.23-25; Eze 38.22

ano gbojoja sena tongona ii kuuya gerenon jen jedabororo.

⁸ Gajoba woiya iinon waama romona qaita mon uuro. Ii uuro mononon baana somata gere jejeta tani kaana (wolkeino) iwoi ii giliro kowenon kemero. Kemen kowe mero kowewaa bakaya karoon iikanonga mononon meleema sa kolooro.

⁹ Kaaniadeen Anutunon kowewaa iwoiya kuuya mokolooro laligojuti, iikawaa bakaya karoon yonoononga mon ii komugi ano wanjo kuuya tuun karoon iikanonga tuun mon ii janjon tiwilaagi.

¹⁰ *Gajoba karoonanon waama romona qaita mon (biugel) uuro. Ii uuro senjelao somata kiwa bolan kaana tani jen sombinonga tegon kamaaro. Kamaan koma namowaa apu gowoya unun iikawaa bakaya karoon iikanona mon ano apu jaaya kuuya ii sokoma onono.

¹¹ *Senjelao iikawaa qata ii nomben warabe kaambogawo. Nomben warabe iikanon kamaaro apuya apuya iikawaa bakagia karoon ii meleema kaambogagiawo koloogi. Kaambogagiawo koloogitiwaajon ama ejemba mamaganon ii nen komugi.

¹² *Gajoba 4:ya iinon waama romona qaita mon uuro. Ii uuro mononon ween jaaya ano koin jaaya yoroo asasagaraa bakagara karoon ii qebugoro bakasana umun koma tiiri. Kaaniadeen senjelao bakagia karoon qebugoro meleema tiigi. Kawaajon ween kabanana bakaya karoonanon

* **8:10:** Ais 14.12 * **8:11:** Jer 9.15 * **8:12:** Ais 13.10; Eze 32.7; Joel 2.10, 31; 3.15

tiiro pangamanj mero. Kaanjadeen gomantiinaa asasaganonj toriro bakaya karoonanonj tiiro.

¹³ Kaenj kolooro eu uunj tuu koonj monj iima mobe kanakeewananonj eu elelaonj sombinj biiwianonj kotonj kanj kotakotagadeenj qama kokaenj jero, “Oo ejemba namononj laligojuti, Siwe gajoba karoonj yonononj mono toroqenj romongia qaita monj uuwombaajonj anju. Romonj karoonj iikawaa otongia mogi lombo kanjanawo karoonj koloowaati, iikawaajonj mono qama wanjinjingonj ‘Yei! Yei! Yei!’ jenj saajenj.” Kianj.

9

Siwe gajoba 5:yanonj romonja qaita monj uuro.

¹ Siwe gajoba 5:ya iinonj romonja qaita monj (biugel) uuro iibe sombinonga senjelao monj tegonj namononj kamaaro. Kamaaro monononj omejiilanj yonoo ronj dusiita qaa iikawaa kii meria ii senjelao Toya muro.

² *Ii muro omejiilanj ronj dusiita qaa iikawaa ununja mesuno iikanonja songo songo tanjururunj jenj kaaso kondundunjonj waamakeji, iikawaa so kondundunjonj waama weenj jaaya esunj haamo kaasonondeenj sokondabororo.

³ *Kaaso iikawaa uutanonga njaagisoja njaagisoja mesaonj namononj kougi Anutunonj ku-usunj onono. Ku-usunj ii kuanjkuanj yonoononj ku-usunj tani kaanja kolooro.

⁴ *Ii onono Anutunonj kokaenj jenj kotonj onono, “Onjo mono namowaa iwoi tonjonja gbojoja me

* **9:2:** Jen 19.28 * **9:3:** Eks 10.12-15 * **9:4:** Eze 9.4

gere kaanja ii mende tiwilaan onombuto, ejemba wambusoon gianon Anutuwaa mungen aasogia qaa iyonogadeen mono men bolin onombu.” Kaen jen koton onono.

⁵ Anutunon naagiso ii ku-usun onono ejemba injigi koin 5:waa so siimbobolo honombonona mende mogi. Siimbobolo ii kuan kuanon eja kiro siimbobolo moji, mono iikawaa so. Siimbobolo kaen mogito, Anutunon angon koma onono men komun onombutiwaa ku-usuna ii naagiso yononon mende men een injigi.

⁶ *Ejemba injigiti, iyononon kambaan iikanon komuwombaajon koomu kana mongambuyato, koomu ii mende mokolon komuwombaajon amamaawu. Komuwombaajon moma qenjen qewuto, koomuwaa kondomondoo Toyanon mono mongen kemma.

⁷ *Naagiso injiibe yononon hoos manjaqeqewaa-jon akadamugiawo jojinkejuti, mono ii kaanja koloogi. Wangianon iwoi mundaya goul kaanja kongiti, ii ila wage tanitani kolooro. Jaase-wangianon ejemba jaasewan tani kaanja koloogi.

⁸ *Naagiso yonoo wan jugia ii gbala emba yonoo wanju kaanja kolooro. Naagiso jegianon laion orowaa jeta kaanja kolooro.

⁹ *Reen malekugia ii aen reen kaanja kolooro. Engangia qegi oton kolooro mobeti, ii kokaen: Hoos seiseiya yononon manjaqeqewaa kareya kareya horon lugun manjanon kengi gbingururun qamakeji, iikawaa so qaro.

* 9:6: Job 3.21; Jer 8.3 * 9:7: Joel 2.4 * 9:8: Joel 1.6 * 9:9: Joel 2.5

¹⁰ Daagia ii kuanƙuan ƙaana jegaŋwo koloogi. Iyononon ejemba koin 5 kawaa so siimbobolo mobutiwaajon injiti, iikawaa ku-usunanon mono naagiso yonoo daagianon ero.

¹¹ Naagiso yonoo kin pongia ii omejiilan yonoo ron dusiita qaa iikawaa gajobaya qata Tiwiti-wilaa Toya. Ii Hibruu qaanon Abadon ano Griik qaanon Apolion.

¹² ‘Yei!’ qagi lombo mutuya kanjanawo ii kaen tegoro. Mobu, iikawaa gematanon ‘Yei!’ qagi lombo kanjanarawo woi ii mono toroqen kanagen koloowaota. Kian.

Siwe gajoba 6:yanon romonja qaita mon uuro.

¹³ *Siwe gajoba 6:ya iinon romonja qaita mon (biugel) uuro. Ii uuro Anutuŋwaa batanon goul alata eji, iikawaa ilia 4 iikanonja qa mon kolooro mobe.

¹⁴ Oton iikanon Siwe gajoba 6:ya romonawo iwaajon kokaen ijoro, “Anutunon gajoba 4 somonjon gbadoon onoma apu gowoya somata qata Yufreitis kawaa kooronanon onoonoti, ii mono isama onomba.”

¹⁵ Anutunon gajoba 4 ii somonjon onoma gbadonon rabutiŋwaa gbanigia, koinigia, weengia ano aua kambangia ii tororo arenjon onono ragi. Yononon kambangia ii kan kuuro iikanondeen ejemba kantria kantria yonoo bakaya karoon ii unuwombaajon jojorin rama kambangiaajon mambongi. Kawaaajon Siwe gajoba 6:yanon alatanonja qa moma iikanondeen kema gajoba 4 ii isama onono.

* **9:13:** Eks 30.1-3

16 Aisma onono manjaqeqe tuun somata qatawo ii hoosgiawo asugin kagi. Niinon janngogia mobe 200 milyon kolooro.

17 Jaameleen unu iikanon eja hoos qaganon rama kagiti, iyonoo kaitanigia iibe kokaen kolooro: Reengia (totowaa aen reengia) ii gere jo osoga, asonja injanjonkonawo ano goota salfa gere jamo kaana. Hoos yonoo kaitanigia iniibe wanja laion orowaa wana kaana koloogi qaa oogianonga gere, kaaso ano jamo geriawo qata salfa ii kamaan karo.

18-19 Hoos yonoo qaa oogianonga gere, kaaso ano gere jamo qata salfa kamaaroti, iikanon mono ejembaya ejembaya unuro. Hoos yonoo ku-usungia ii qaa oogianon ano daagianon ero. Daagia ii mokolen kaana koloogi daa susugia ii jetawo. Daa susugia jetawo iikanon mono ejemba ooli kaana onootinkeju. Lombo kanjanawo karoon ii namowaa ejemba kuuya yonoo bakagia karoon ii unuro komugi.

20 *Lombo kanjanawo iikanon ejemba tosaanu mende unugi komun toroqen laligogiti, iyononon kilen uugia mende meleengi. Angiaa borogianon iwoi men waegia men mepeseegiti, iikawaajon mende moma bolin aogi. Omejiilan ano tando lopion waegia men mepeseen onon-onon ii mende mesaogi. Tando lopion tosia ii goul, silwa me brons ainon memetaga. Tosia ii jamo orasin me gere sagon memetaga. Kawaajon tando lopion iikanon iwoi iima mobombaajon me kema

* 9:20: Ond 115.4-7; 135.15-17; Dan 5.23

kawombaajon amamaankeju. Kilen ejembanon ii mende mesaogi.

²¹ Kaaŋagadeen ejemba unugi koomuya me sei suuqanoron hamoqege ii mende mesaogi. Ii toroqen ama men serowilin angi ano iwoi lan yongoro men laligogi. Iikawaajon uugia mende meleengi. Kian.

10

Siwe gajoba ano tere pipipipiya melaa

¹ Kawaa gematanon Siwe gajoba ku-usuna qeequuya mon iibe Siwenonga koosunon esuun muro kamaaro. Wana marilolonon liligon ero. Jaasewana ween jaaya kaana kolooro kanawoita ii tando gere bolangarawo woi kaana jen nano.

² Borianon tere pipipipiya melaa mero qee-tuna kolooro. Kania dindina kowenon riin kania qania ii namonon riin nano.

³ Kaen nama laion oronon gbuu gbororo qamakeji, qata mono iikawaa so kotakota qaro. Qaro gunparandambaa gbingururun 7 iyononon mono meleema gbuu gbororo qan qaagia qagi mobe.

⁴ Gunparandambaa gbingururun 7 iyononon qama qaagia jegi mobeti, niinon ii mono iikanondeen papianon oomambaaajon ambe. Tere oomambaaajon ambeto, qa mon Siwenonga mobe qaa kokaen nijoro, “Gunparandambaa gbingururun 7 qaa jejuti, ii mono geenodeen olon mona ewa. Ii mende oowa.”

⁵ *Siwe gajoba kania kowe ano namo qagaranon riiṅ nano iibeti, iinon boria dindiṅa metaama Siwenon baagen ano.

⁶ Jojopan qaa jemambaajon boria kaen ama ii jen kotiin ano. Monon Siwe, namo, kowe ano iwai kuuya iikanon eji, ii mokolon nama kambaṅ so tetegoya qaa kotiin laligon ubaati, mono iwaa qatanon jojopan qaa kokaen jero, “Anutunon mono kambaṅ mombo mende qen koriro ubaa.

⁷ Kaen qaagoto, Siwe gajoba 7:ṅanon romonṅa qaita mon (biugel) uuro otonṅa mobuti, kambaṅ iikanondeen Anutuwaa qaa aren aasangoyanon mono honṅawo koloowaa. Gejatootoo ejemba Anutuwaa gawonṅa men laligon kougi yonoojon Buṅa qaaya awaa jen inisaama onono moma kouma laligogiti, Buṅa qaa iikawaa so ii mono uulanṅawo honṅawo koloowaa.”

⁸ *Kawaa gematanon qa mon wala Siwenonṅa mobe qaa jeroti, iikanon mono dunanon mombo qaa jero kokaen mobe, “Siwe gajobanon kowe ano namo qagaranon riiṅ nama tere pipipiiya mero borianon qeetuṅa eji, ii mono kema mewa.”

⁹ Kaen moma Siwe gajobawaanon kema tere pipipiiya melaa ii nombaatiiwajon qisiwe. Qisiwe kokaen nijoro, “Ii mono men newa. Nena tomenṅanon kemen meleeno gubeso guwaato, buanganon ii moron apuyaa ainṅa kaanṅa koloowaa.”

¹⁰ Kaen nijoro tere pipipiiya melaa ii iwaa borononṅa men newe. Newe buunanon mo-

* **10:5:** Eks 20.11; Dut 32.40; Dan 12.7; Aam 3.7

2.8-3.3

* **10:8:** Eze

ron apuyaa ainja kaanja kolooroto, gogowe tomenanon kemero meleeno gubeso nuro.

¹¹ Kaan nuro niinon qaa kokaen mobe, “Gii mono dunanon mombo Anutuwaa gejatootoo qaaya qaaya jen sein laligowa. Kantria kantria ano bensakon isia isia qaa tani jejegiaa so laligojuti, mono iyonoo ano iyonoo kin pongia yonoo gejatootoo qaagia ii waladeen jen laligowa.” Kian.

11

Anutuwaa jotamemeya woivanon qaaya nanjon jeri.

¹ *Kaen nijoro moma nambe Siwe gajoba iikanon keda aambaa gere goronja bowo kaanja ii noma kokaen jen koton nono, “Gii mono waama kema Anutuwaa jiwowon jigo ano iikawaa simolon alataya ii keda aambaa gere goronja (rula mesa) kanon soya ama weengowa. Kaanagadeen iikanon uma Anutu mepeseen qamakooligia amakejuti, mono ii gosin jangogia weengowa.

² *Jiwowon jigo soya ama kanon somben seleenjena ii mono uugun mesaowa. Ii waba kantri yonoojon ama onongi ero yononon siti toroya ii koin 42 kawaa so riin kema kankebu. Kawajon somben seleenjena soya ii mende weengowa.

³ Niinon jotamemewoina wasin oroma qaana nanjon jewaotiwaa ku-usunja ama orombe asugiwao. Asugin wosobiriwaa maleku sokosaare kaanja men aon liligon (gbakon osoga arin) ween

* **11:1:** Eze 40.3; Zek 2.1-2 * **11:2:** Luuk 21.24

boria 1,260 kawaa so gejatootoo qaa gawonj menj laligowao.”

⁴ *Oil gere woi ano lambe dunj raraya woi namowaa Pombaa batanonj nanjaoti, ii mono meleema kamaanj asuginj dangunu kaanja nama noo kania nañgonj jenj laligowao.

⁵ Moñnonj me moñnonj urunj mizimizi ama oromambaajonj moji eenj, gere bolañanonj mono buugaranonja kamaanj kereurugara onjoro ti-wilaañkebuya. Moñnonj me moñnonj urumambaajonj moji eenj, ii mono kana kañiadeenj iikanonj qeri komuwaa.

⁶ *Sombimbaa koosuya somonjgowaotiwaa ku-usunja ii yoroononj ero gejatootoo qaa jenj sei-waoti, kambanj iikawaa so konj mende kiwaa. Ku-usunjaranonj apu jaaya kuuya kañiadeenj sokono iikanonj saanonj apu kuuya meleenji sa koloowuya. Kañiadeenj ku-usunjaranonj uuta ejiwaajonj ama siinjaranonj jewaatiwaa so saanonj jegi lombo kanjanjowo kania kania koloonj namo menj bolinj ejemba unjkebuya.

⁷ *Anutuwaa qaaya nañgonj jenj tegori omejilanj yonjoo ronj dusiita qaa iikanonja jenjemba moñnonj waama manja qenj oroma haamo ama ururo komuwao.

⁸ *Komuri qamogara siti qabunayawowaa kana somatanonj oromesaogi lanj ewao. Siti iikawaa qata aasangoya ii Sodom ano Iijipt qamakeju. Pongara Jiisas ii kañagadeenj iikanonj maripoononj qegi komuro.

* **11:4:** Zek 4.3, 11-14 * **11:6:** 1 Kinj 17.1; Eks 7.17-19; 1 Sml 4.8

* **11:7:** Dan 7.7, 21; Ais 13.5-7; 17.8 * **11:8:** Ais 1.9-10

9 Qamogaranon lan eri ejemba kuuya ii iri-imakebuya. Balonon ron koma orombombaajon jegi angon kombuya. Kaen een lan eri ejemba kantria kantria, tuunja tuunja, bensakon isia isia qaa tanigia anja anja jenkejuti, iyononon qamogara ii ween karonon ano bakaya mon kawaa so uun irigigiigi.

10 Gejatootoo eja woi yoronon ejemba namo qaganon laligojuti, ii uu kuun ononi iikawaaajon siimbobolo hononja mende mokolon laligogi. Kawaaajon komuri qamogara iriimakebuti, kamban iikanon mono otokorian maama rendun oron nen korisoro ama iyanjia kalen kania kania angun aogi kema kawaa.

11 *Ween karonon ano bakaya mon ii tegoro Anu-tunon buu aason sewanganonon uuro kemero gbilin waama konja nani. Waama nani ejembanon iriima riimburatin jenenjia ororo sombugia mogi.

12 *Konja nani Siwenonja qa kotakota mon kokaen qama irijoro, "Oro mono kokaen waabao!" Kaen irijoro moma koosu uutanon waama Siwenon uri kereurugaranon een iriima newogia tegoro nanji.

13 *Kanagaranon namo mesaon uri kamban iikanondeen nan tania soosooya men siti bakaya 10% (bakaya tenonja motoonjo) kawaa so kuma qenjanjgoro kamaaro. Kamaan ejemba 7,000 kawaa so unuro komugi. Ejemba mende komugiti, iyononon ii iima riimburatin sombugia

* 11:11: Eze 37.10 * 11:12: 2 Kin 2.11 * 11:13: Isa 6.12; 16.18

moma Siwewaa beŋa Anutu ii ku-usuŋaa mepeseen mugi qabuŋayawo kolooro.

¹⁴ ‘Yei!’ qama wanjinjina woiya kanjanawo ii kaen tegoroto, mobu, qama wanjinjin yei qa karooŋaa hoŋaŋonj mono uulaŋawo kolooŋ qa-giaŋonj ubaa. Kianj.

Sive gajoba 7:ŋaŋonj romoŋa qaita moŋ uuro.

¹⁵ *Sive gajoba 7:ŋa iinoŋ romoŋa qaita moŋ (biugel) uuro. Ii uuro Siwenonj qaa kotakotagadeen aminj mogi qagia mobe kokaen jegi, “Ayo, ananaa Poŋnana ano iwaa Hamoqeqe Toya Kraist yorononj mono namo kuuya galenj koma oŋombaotiwaa ku-usuŋa ii kuuya buŋa qeŋ aojao. Iinoŋ mono kambaŋa kambaŋa galenj koma oŋoma laligowaa, ee-aa-ee. Galenjkoŋkoŋaŋonj mono kambaŋ moŋnoŋ mende tegowaa, ee-aa-ee.”

¹⁶ Kaen jegi mobe Anutuwaa jotamemeya 24 Anutuwaa jaasewaŋaŋonj jinjkaronj duŋgiaŋonj rajuti, iyoŋononj mono kamaaŋ usugoŋ Anutu waeya meŋ mepeseen mugi.

¹⁷ Mepeseen muŋ kokaen jegi,

“Oo Poŋ Anutu ku-usuŋ kuuyaa Toya, giinoŋ mono laligoŋ kouma kambaŋ kokaamba laligojanj.

Giinoŋ ku-usuŋga uuta meŋ kanainj namo kuuya galenj koma oŋoma kinj poŋgiaga kolooŋ laligowaga.

Kawaajonj nonononj mono mepeseen dangisenj jeŋ gonjonj.

* **11:15:** Eks 15.18; Dan 2.44; 7.14, 27

18 *Waba kantria kantria yononon iringia soono kazi ama goma laligogito, goo kazi kambanganon mono ketada koi kaananon kan kuun eja.

Giinon kamban kokaamba koomuya yonoo qaagia gosin jen tegon onombaga ano geenгаа ejembauruga tawagia onombaga. Gejatootoo ejemba ano ejemba soraaya tosaanq goo gawonqa men laligogiti ano uuta kamaanqeqeta goo qaganon tiwilaawabotiwaajon keegia moma laligogiti, ii mono tawagia onombaga.

Kaanagadeen tosianon ejemba unun kantri kondeema laligogiti, ii mono kondeema onombaga.” Kaen mepeseen jegi.

19 *Kawaa gematanon Siwenon aantano Anutuwaa mepemepesee jigowaa (tempel) naguyanon tano iibe jigo uutanon Anutuwaanon soomonq arej bokis akadamuyawo iikanon ii-iita ero.* Siwenon aantano kamban iikanondeen oobili ano gunparandan gbingururun qaro mobe. Otona otona ii mobe nan men kon rombun giliro kombo (ais) kota somasomata kamaagi. Kian.

12

Emba ano jewenanq wanq iliawo

¹ Siwenon aiwese somata damuyawo mon kokaen asugiro iibe: Emba mon ween jaayanon

* **11:18:** Ond 2.5; 110.5; 115.13 * **11:19:** Isa 8.5; 16.18, 21

* **11:19:** Anutuwaanon jojopan qaa 10 ano jenkooto tosaanq ii jamo ilananon onq bokis iikawaa uutanon anqi raro galen komakeju.

malekuya kolooro koiṅṅonj kana tamboya baatanonj asariro senjelao 12 ii ila wage kaṅṅa waṅṅanonj konji kokobilibiligiawo ragi.

² Koroyawo laligonj mera memetaa kambananonj dodowiro bimooro masu qero siimbobolo moma qa gigilaaro.

³ *Kawaa gematanonj aiwese monj Siwenonj kokaenj asugiro iibe: Jewenanj nemuṅṅa iliawo (dragon), mundaya oso popolanj, waṅṅa 7 ano ilia 10. Waṅṅa 7 iikanonj ila wage 7 konji raro.

⁴ *Jewenanj nemuṅṅa iikanonj daayanonj sombinj qewagonj senjelao iyoṅṅoononjga bakaya karoonj horonj giliro namononj kamaagi. Kamaagi emba iyaṅṅa mera memambaaonj anoti, iwaa batanonj nano. Kaenj nama meria mewaati, ii iikanondeenj gogomambaaonj moro.

⁵ *Emba iikanonj mera ejaga mero. Iinonj kantria kantria kuuya aenj taa gbarunonj galenj koma onjoma laligowaa. Embanonj mera meroti, gajobanonj ii mono iikanondeenj uulaṅṅawo menj kema Anutuwwa jinṅkaronj duṅ koorononj ano.

⁶ Iikanonj ano embanonj anodeenj mesaonj kok koma keno. Anutunonj emba ii weenj 1,260 kawaa so balonj qararanṅkonṅkononj kalanj koma mugi laligowaatiwaaonj gomanj miri monj mozonṅgoroti, iikanonj kok ama keno.

⁷ *Siwe uutanonj manja junu kokaenj aogi: Siwe gajoba waṅṅa Maikel ano iwaa gajobauruta yoṅṅononj jewenanj nemuṅṅa tuarenjenj ama ii ano iwaa gajobauruta yoṅṅowo aogi.

* 12:3: Dan 7.7 * 12:4: Dan 8.10 * 12:5: Ais 66.7; Ond 2.9

* 12:7: Dan 10.13, 21; 12.1; Juud 9

⁸ Aon jewenan nemuṅa ano iwaa gajobauruta yonṅoo esunḡianonṅ mende sokono haamo mende ama onṅoma gomangia mesaonṅ Siwe uutanonṅ toroḡen laligowombaajonṅ amamaagi.

⁹ *Amamaagi jewenan nemuṅa iliawo ii mono konjoma Siwenonḡa otaagi. Jewenan nemuṅa iikanonṅ monowaa monoyanonḡa mokolenṅ koloonṅ Iiw (Eewa) manambato menṅ muro. Qata monṅ Kilenḡaa Toya ano Satan. Iinonṅ kantria kantria kuuya kuunṅ onṅono jinjaunṅ kema laligogiti, ii ano iwaa gajobauruta ii mono iwo Siwenonḡa konjoma hagonṅ onṅonḡi namononṅ kamaagi.

¹⁰ *Kamaagi Siwenonṅ qa somata monṅonṅ kokaenṅ jero mobe, “Selenonṅ kuukuu Toyanonṅ asaga gomantiinḡa Anutunanaa batanonṅ nama uumeleenṅ alaurunana jenonṅkuukuu qaa jenṅ onṅoma laligoroti, ii mono yakarinṅ hagonṅ mugi seleenḡenṅ kamaaro otokorianṅ maajonṅ. Ananaa Anutunananonṅ mono kambaṅ kokaamba ejemba hamo qenṅ onṅoma ku-usunḡaa qaganonṅ galenṅ koma onṅono bentotonḡaa honḡanonṅ mono kolooja. Hamoqeḡe Toyaa esunḡmumuyanonṅ mono koloodaboroja.

¹¹ Iinonṅ momalaari alaurunana qaanonṅ ama onṅoma laligoroto, Toya ii kokaenṅ haamo ama mugi: Lama meriaa sayanonṅ ii hamo qenṅ onṅono kotiinṅ Buṅa qaa honḡabonḡa nanḡonṅ jenṅ seinṅ laligogi. Kaanḡa laligonṅ jojorinṅ selegia toḡonṅ bonṅ nama manja qenṅ haamo anḡi.

¹² “Kawaajonṅ Siwe gomanonṅ laligojuti, onṅononṅ

* **12:9:** Jen 3.1; Luuk 10.18 * **12:10:** Job 1.9-11; Zek 3.1

mono korebore aisoon otokorian maama laligowu. Kaana laligowuto, namonon ano kowenon laligojuti, onjo mono lombo kanjanawo bosimbutiwaajon mono 'Yei!' jen saajen. Kilenaa Toyanon lugun kamaan riin onoonon kan gawon meme kambaana torodaamon ero mojiwaajon mono kazi somata amakeja.”

¹³ Jewenan nemuna iliawo yakarin hagon mugi namonon kamaaroti, ii iima asarin emba mera meroti, ii kazi ama mun otaaro.

¹⁴ *Otaaroto, embanon kok kono Anutunon tuu somataa engana woi muro kanon elelaon uulanawo keno. Anutunon balon qararanonkononon iwaajon goman miri mon mozozongoroti, mono iikanon keno. Iikanon kema asanjon laligoro gbani 3 ano bakaya mon ii kalan koma mugi mokolenon ii mende mokolon qelanjij mewaa.

¹⁵ Embanon elelaon keno mokolembaa irina soondabororo qaa ootanonga embawaa gematanon apu gboulu furugoro apu gowoya kolooro. Apu iikanon emba ii kisama men somonjon mubaatiwaajon moma kaen furugon lono.

¹⁶ Kaen lonoto, namonon emba ii ilaan mun riiro ron kolooro. Jewenan nemunanon qaa ootanonga apu furugoro apu gowoya kolooroti, iikanon mono ron iikanon kemen jugun qaono.

¹⁷ Kaen kolooro jewenan nemunaa irina emba kawaajon ama soono mesaon emba iikawaa gbil-iuruta tosaana qetama manja qen onjomambaajon

* **12:14:** Dan 7.25; 12.7

keno. Gbiliuruta yononon Anutuwaa jojopan qaa ten koma Jiisaswaa Bunja qaa pondan nanjon jen seinkejuti, mono iyonowo karenj aowombaajon keno.

¹⁸ Aowombaajon kema kowe sakasinanon keuma nano. Kianj.

13

Jenjemba kowenonga kouro.

¹ *Kawaa gematanon jenjemba monj ilia 10 ano waña 7 ii kowenonga kouro iibe. Iliia 10 iikanon ila wage 10 kongi raji ano waña motomotoon iikanon qa mepaqepaegiawo oogita ero.

² *Jenjemba ii iibe kokaenj kolooro: Kaitania ii oro somata qagara lepaad ano taiga iyoroo tani kaanja kolooro. Kana boriaa silia ii bea orowaa sili kaanja kolooro. Qaa oota ii laion orowaa qaa oota kaanja. Jewenanj nemunanon esuna, jinjaronj dunja ano ejemba galenj koma onombaatiwaa ku-usuna uuta ii jenjemba muro.

³ Muroto, waña monj ii wiji kotiga monjon kiro komumambaa anoto, wijianonj misiro lo-pogadeen raro. Namowaa ejemba korebore yonononj aarunj jenjemba ii gematanonj otaanj kenji.

⁴ Otaanj kema jewenanj nemunaa waeya menj mepeseen laligogi. Ku-usunj kaanja ii jenjemba murotiwaajonj ii ano jenjembawaa waeya kaanjadeen menj mepeseen kokaenj jegi, “Morononj jenjembawaa so koloona? Morononj

* **13:1:** Dan 7.3; Ais 17.3, 7-12 * **13:2:** Dan 7.4-6

ii tuarenjen ama mun iwo aomambaajon kotiinaga?”

⁵ *Kaen jegi Satanon jenembawaa qaa oota sololooro kotiin jaba-arambaran qaganon mepaqepae qaaya lansan jen laligoro. Anutunon Satan mende anjon kono mepaegomambaa ku-usuna ii koin 42 kawaa so en mubaatiwaaajon jen tegoro.

⁶ Ii jen tegoro qaa ootanon aantano Anutu mepaegon laligoro. Anutu waa qata, Siwe gomanjo ano Siwe uutanon laligojuti, ii kuuya mono mepaqepae ama onoma laligoro.

⁷ *Kaen laligoro Satanon ejemba soraaya tuarenjen ama onomambaa ku-usuna muro yonowo manja aon haamo ama onono. Haamo ama onono Satanon ejemba isigia kuuya tuungiaa so, qaa tanigiaa so ano kantrigiaa so ii mono jenembawaa borianon ama onono.

⁸ *Ejemba korebore namonon laligojuti, iyononon mono jenembawaa waeya men mepeseen laligowuya. Anutu waa ejemba solanja qagia Siwe gomanon papianon oogita eji, iyononondeen mono jenemba ii mende mepeseewuya. Monowaa monoyanon Anutunon Siwe namo mokolon oronoti, kaman iikanon kanain qagia ii laaligo kotigaa papia iikanon on laligon kougi. Laaligo papia ii Lama meria qegi komuroti, iwaa bunaga ero galen komakeja.

⁹ “Monjon gejiawo laligoji een, iinon mono qaa koi geja ama moma kotowa!

* 13:5: Dan 7.8, 25; 11.36 * 13:7: Dan 7.21 * 13:8: Ond 69.28

10 *Monj kapuare mirinonj kambaatiwaa so kolooji, iinonj mono iikanonj kembaa. Monj manjawaa soo somatanonj uugi komuwaatiwaa so kolooji, iinonj mono kaenj komuwaa.* Kawaajonj ejemba soraaya, onjononj mono kaparanj koma lombo menj mokosinjonj pondanj moma laarinj laligowu.” Kianj.

Jeñnemba monj namo uutanonjga kouro.

11 Mombo iibe jeñnemba monj namo uutanonjga kouro. Ii ilia woi Lama meriaa ilia kaanaga koloonj qaaya ii jewenanj nemunja iliawononj jeroti, mono kaanjadeen jeñ laligoro.

12 Iinonj kouma alia mutuyaa jotamemeya koloonj ku-usunja kuuya menj iikanonj iwoi kuuya aliaa jaanonj ano. Kaanja ano namo ejemba kuun sololoonj onono aarunj alia mutuyaa waeya menj mepeseegi. Jeñnemba mutuya ii wiji kotiganonj kiro komumambaajonj anoto, misiro loyadeen raro.

13 Jeñnemba woiya iinonj angoletto somata tania kania kania mero. Monj meroti, ii gere bolanonj sombinonjga kamaanj namononj kanj jero ejembanonj ii jaagianonj iigi.

14 Anutunonj Satan mende anjonj kono ku-usunj muro jeñnemba mutuyaa jotamemeya koloonj iwaa jaanonj angoletto kania kania menj laligoro. Iikanonj mono namowaa ejemba tiligonj onono jinjaunj ama soogi. Soogi kokaenj kuun

* **13:10:** Jer 15.2; 43.11

* **13:10:** Tosianonj qaa ii kokaenj meleenju: Monjonj manjawaa soo somata (bainat) kanonj tosaanja ujuuro komuwuti, tosanonj mono iyanja ii soo kaanjonj uugi komuwaa.

jen koton onono, “Ono mono jennemba mutuyaa unaya sogon kuugi nano goda qen mun laligowu. Jennemba mutuya ii manjawaa soo somatanon (bainat) uugi wiji kiro komumambaa so kolooroto, kilen gbilin laligoji, mono iwaa unaya kuuwu.”

¹⁵ Kaen angi Satanon ku-usun jennemba kanageno muro tando lopion ii men gbilin muro kanain buu aason ano. Kaanagadeen jennemba mutuyaa unaya men letono eja qaa jen ejemba kuun onono kokaen kolooro: Daen yononon tando lopion iikawaa waeya mende men mepe-seegiti, ii mono kuuya unugi komugi.

¹⁶ Jennemba kanagenanon ejemba korebore kokaen kuun onoma injoro, “Ono mono jennemba mutuyaa mungen aasoya ii jaasewanngianon me boro dindingianon men mokotaawu.” Kaen injoro iyanngiaa gawongia menkejuti ano togiaa welen een qenkejuti, ejemba qaqabunayawo ano wanaya, somata ano melaa yononon mono korebore mungen aasoya ii men boro dindingia me wambusoonngianon mokotaagi.

¹⁷ Daen yononon jennembawaa qata me qataa jangoya selegianon mende men laligogiti, iyononon nembanene iwoi stuanon me maaketnon sewana mewombaajon me ambombaajon amamaagi.

¹⁸ Qaa koi moma asariwombaa momakootoya ii kokaen: Monon momakootoyawo laligoji, iionon mono jennembawaa jangoya weengowa. Jangoya

ii balon ejawaa jangoya kolooja. Aaso jangoya ii 666. Kianj.

14

Lama meria ano kanagesouruta 144,000.

¹ *Kawaa gematanon uun Lama merianon Zaion baananon nano iibe. Iwo kanagesouruta jangogia 144,000 ii motoon nanji Lama meriaa qata ano iwaa Manaa qata ii kuuya yonoo wambusoonjianon oo-ootaga ero injiibe.

² Iikanondeen mobe Siwenonga oton mon apu somata sianon giliro kemen kuun qamakeji, kaana kolooro. Ii gunparandan gbingururun somata qajiwaa otona iikawaa tanijaen kolooro. Otona ii gita kulele mamaga qegi otona koloonkejiwaa so mobe.

³ Anutunon ejemba 144,000 ii namononga sewangia men unuanoti, iyononon mono Anutuwaa jinjaron dun batanon kouma ben jawina 4 ano jotamemeya wana 24 iyonoo jaasewangianon nama rii donjoga qagi. Kuuya yononon iyangiaa riigia qagi seelenjen yononon ii kuma aowombaaon amamaagi.

⁴ Yononon ejemba qaita mon koloon laligon kougi. Mende tiloon soraaya laligowombaaon iyangia galen koma aon emba yonowo jevon mende mokoloon laligogi. Lama merianon dakanon kema kankeji, iyononon mono ii otaan iikawaa so kema kankeju. Anutunon ii ejemba batugianonga sewangia men metogon unuano

* **14:1:** Eze 9.4; Ais 7.3

Anutu ano Lama meria yoroo yambugara dologa koloaju.

⁵ *Yonoo jegianonja qaa qolonmolonogoya mon mende mokoloogi koposowaa qaagia qaa soraaya laligon kougi. Kianj.

Siwe gajoba karoon yononon qaagia jen elelaogi.

⁶ Kawaa gematanon Siwe gajoba mon iibe sombin koton kanakeewan elelaoro. Inon Oli-gaa Bunja konkonjon* men kan balon ejemba yonoojon jen asarimambaajon karo. Ejemba ii tuungiaa so, bensakon isigiaa so, qaa tania jeje-giaa so ano kantrigiaa so balon sokoma rama ken-juti, mono kuuya iyonoojon jen seimambaajon karo.

⁷ Kan kotigagadeen silama kokaen qaro, “Anu-tunon ejemba gosin jen tegon onombaatiwaa kambananon mono torin dodowija. Kawaa-jon onjo mono Anutuwaa jeta uguwomboti-waajon keegia moma mepeseen qabunaya men seiwu. Monon siwe, namo, kowe ano apu jaaya mokolon ononoti, mono iwaa waeya men mepeseen laligowu.”

⁸ *Kaen qaro iwaa kanianon Siwe gajoba alia mon mutuya otaan kan kokaen qaro, “Babilon siti somata ii meleeno kemerota eja. Babilon emba qabunayawo iikanon mono serowilin ama iikanon kantri kuuya men tiloon onono sokono.

* **14:5:** Zef 3.13 * **14:6:** Pon ben konkonjon Toyaanon Bunja qaa towoya ii konkonjon. Ii monowaa monoyanonga kanain tetegoya qaa en ubaa. * **14:8:** Ais 21.9; Jer 51.8; Ais 18.2

Iinon wain apu kaanja newutiwaajon onono uugia sooro uusooso koloon laligogi. Kaanja koloon laligorotiwaajon Anutuwaa irinja soono kazi ama jero siti qabunayawo ii mono kondeenji meleeno kemerota eja.” Kianj.

⁹ Kaen qarowaa kanaanon Siwe gajoba ka-roononon orotaan elelaon kan kotigagadeen sil-ama kokaen qarowaa, “Mononon jennemba ano iwaa unayaa waeya men mepeseen munjen aasoya anjon koma wambusoononon me borianon men mokotaaji eenj,

¹⁰ *iinon mono kaanjadeen Anutuwaa irinjonsoonaa ii wain apu kotiga kaanja nen mobaa. Anutunon wain apu ii apu toonawo mende mindirin wain kotiga toongadeen irinjonsoonaa qambinon maaro raji, iinon mono ii newaa. Ii nen Siwe gajoba toroya ano Lama meria yonoo baagianon nano salfa jamowaa gere bolananon ooro siimbobolo hononaa mende moma laligowaa.

¹¹ *“Iikanon onjoro siimbobolo hononaa mende moma laligowuti, iikawaa kaasoyanon mono kaban so tetegoya qaa waama umakebaa. Ejemba jennemba ano iwaa unayaa waeya men mepeseenkejuti, iyononon mono asaga goman-tiina senjon moma laligowu. Mononon munjen aasoya anjon koma selianon men mokotaaji, iinon mono selianon ororo qenjen qen haamo memambaajon amamaan laligowaa.”

¹² Kawaaajon ejemba soraaya Anutuwaa jojopan qaaya tenj koma otaankejuti, ononon mono ka-

* **14:10:** Ais 51.17; Jen 19.24; Eze 38.22 * **14:11:** Ais 34.10

paran koma lombo men mokosinon Jiisas pondan moma laarin laligowu.

¹³ Kawaa gematanon Siwenonga qaa mon mobe kokaen nijoro, “Gii mono tere kokaen oowa: Ejemba Pombo qokotaan nama kaban kokaamba kanain komuwuti, iyononon mono oyanboyan koloowuya. Unja Toroyanon qaa kitia ii metogon ‘Qaa ii onanon,’ jeja. Yononon gawon kotiga men qenjenmanjen moma kan laligogi tegoro gawongiaa hona kolooro Siwe Toyanon sundugia moro sokono iikawaajon korisoro onono rama haamo men bonjon laligowuya.” Kian.

Balombaa nene morian hona mewutiwaa kambanja

¹⁴ *Kaen nijoro uun koosu taanja iibe iikawaa qaganon mon kaitania Siwe gomambaa Eja hona kaanja iinon raro. Ila wage goulonon memeta ii wananon raro borianon soo kaapengoya jetawo men raro.

¹⁵ *Ii iibe Siwe gajoba mononon mepemepe-see jigononga (tempel) asuganon kouma koosu qaganon raji, iwaajon qaa kokaen jen kotakotagadeen qaro, “Namonon morian hona momogoro hona mewutiwaa kambananon mono kolooja. Kawaaajon giinon mono sooga kaapengoya men gawonon kema iikanon namowaa morian hona ii koton men kululuuwa.”

¹⁶ Koosu qaganon raji, iwaajon kaen qaro sooya kaapengoyanon namonon gilin gawombaa morian hona koton men kululuuro.

* **14:14:** Dan 7.13 * **14:15:** Joel 3.13

17 Ii menj kululuuro Siwe gajoba mononj Siwewaa mepemepesee jigononja (tempel) asuganonj kouro. Iinonj kaanagadeen soo kaapengoya jetawo monj menj kouro.

18 Kouro Siwe gajoba karonononj Siwewaa alatawaa gere galenja ano alata ii mesaonj kouro. Kouma kotakotagadeen qama Siwe gajoba soo kaapengoya jetawo menj nanoti, ii kokaen ijoro, “Giinonj sooga kaapengoya jetawo ii mono menj gawononj kema iikanonj balombaa wain kanjenja kanjenja ii kotowa. Kanjenj iikawaa kota mono momogonj yagonj raju.”

19 Kaen ijoro sooya kaapengoya namononj gilin namowaa wain kasa honja ii kotogonj menj kululuunj Anutuwaa wain juu somata iikanonj rijijaawutiwaajonj giliro. Wain juu ii Anutuwaa irinjonsoonja kaisareya kolooja.†

20 *Wain bagenj honja ii siti seleengenonj kanononj riinj rijijaagi sayanonj wain juu somataa qaa ootanonj kouma kokonj tani kaanja lansanj waama kouma apu gowoya kolooro. Sa iikawaa diinja ii wan miita ano bakaya monj kolooro. Hoosonj iikanonj riinj keno qaa ootanonj kouro hoos qawayaa kasianonj samoriro. Diinja kaenj kolooro koriga 300 kilomiita kawaa so kolooro. Kianj.

15

Siwe gajoba 7 ano lombo kanjanawo 7.

† **14:19:** Anutuwaa irinjonsoonja ii wain juu somatanonj rijijaagi uutanonj olomoodaborowaa. Aisisaan 19.15 ii iiba. * **14:20:** Ais 63.3; Seru 1.15; Ais 19.15

¹ Kawaa gematanon siwe uutanon uun angoletto somata mon kolooro iima kokaen waliŋowe: Siwe gajoba 7 ii lombo kanjanawo (plague) 7 men nanŋi. Ejemba singisonŋogiaajon Anutuwaa iriŋa soono jeŋ tegon irona meleeno lombo kanjanawo qagianon uro mogi uutanon olomooro qaagianon komuwaa. Kawaaajon qagia lombo kanjanawo konoga 7 qagi.

² Ii iima iwoi bilibiliawo kowe kaŋa iibe gere bolanawo melokanjin ero. Iikawaa koorononon Anutuwaa ejemba nanŋi injiibe. Yoŋonon haamo ama jeŋnembawaa qaaya mende teŋ koma unayaa waeya mende men qataa janŋoya selegianon mende analin anŋon koma laligogi. Anutunon ii motomotoon kulele onono men nanŋi.

³ *Iikanon nama Anutuwaa gawon meme eja Mooseswaa rii ano Lama meriaa rendun ii kokaen qagi,

“Oo Pon Anutu ku-usun kuuyaa Toya, giinon angoletto somasomata damuyawo amakejan.

Giinon kantria kantria ii kin pon ama onona nanamemenŋaa kania ii dindiŋa ano hona toon kolooja. Kawaaajon Anutu qaita mon koloon laligojan.

⁴ *Oo Pon, goonon nanamemenŋa dindiŋa ii mono asuganon asugiro mojon.

Kawaaajon kantri kuuya yoŋonon kan goo waega men mepeseen gomakeju.

* 15:3: Eks 15.1 * 15:4: Jer 10.7; Ond 86.9

Giinon geengodeen toroya koloojan. Kawaa-
jon ama moronon goojon toroko mende
monaga? Kuuya nononon goo qabunaga
men sein mepeseenkejon.”

⁵ *Kawaa gematanon uun iwoi kokaen iibe:
Siwewaa mepemepesee jigowaa (tempel)
naguyanon tano iikawaa uutanon Anutu
dangunuyaa opo sel jigoyanon nano iibe.

⁶ Mepemepesee jigo iikanon Siwe gajoba 7
lombo kanjanawo 7 men nanjiti, iyononon ka-
maan asuganon kagi. Malekugia tualalakota bili-
biligiawo mougi opo jokan mankiilaya goulyawo
ii iin kasa kaan basamongianon embaan aon
nanji.

⁷ Yononon kagi ben jawin 4 yonoonon ga
monon goul qambi 7 onono Anutuwaa
irinonsoonanon qambi ii qaa ootanon kougi.
Anutu irinon sooji, iinon laligon kouma laligoja
ano tetegoya qaa laligon ubaa.

⁸ *Qambi ii onono Anutunon asamararanon
ano kuusunon gendeeno iikawaajon kaaso
pumpunon mepemepesee jigo (tempel) saa qero
monon Siwe jigo ii uu-uutaa so mende kolooro.
Siwe gajoba 7 yononon wala qambigia maagi
lombo kanjanawo 7 asugin honawo koloowaati,
iikawaa gematanon saanon mombo ubuya. Kian.

16

*Qambi 7 maagi Anutuwaa irinonsoonanon
asugiro.*

* **15:5:** Eks 38.21 * **15:8:** Eks 40.34; 1 Kin 8.10-11; 2 Hist 5.13-14;
Ais 6.4

¹ Mepemepesee jigo (tempel) uutanonga qa somata mon asugiro Siwe gajoba 7 yonoojon qaa kokaen jen koto moe, “Ono kema Anutuwaa irinjonsoonanon qambi 7 qaa ootanon kouma eji, iikawaa hongia mono namonon maabu.”

² *Siwe gajoba mutuyanon mesaon kema qambiaa hona ii namonon maaro. Maaro wiji arokuukuuyawo siimbobologia tania soosooya ii qaa qootogo ejemba yonoo selegianon asugiro. Ejemba jenembawaa mungen aasoya selegianon men unayaa waeya men mepeseegiti, mono iyonoo selegianon asugiro.

³ Gajoba woiya iinon mesaon kema qambiaa hona ii kowenon maaro. Maaro kowenon meleema sa kolooro. Mono eja qeqetaa saya kaanja kolooro. Kaen kolooro kowe uutanon iwoi kuuya laligogiawo laligojuti, ii kuuya komudaborogi.

⁴ *Siwe gajoba karonanon qambiaa hona ii apu gowoya ano apu jaaya kanon maaro meleema sa koloon sokono.

⁵ Kaen kolooro Siwe gajoba apu galen komakeji, iinon qaa kokaen jero moe, “Oo Anutu toroya, giinon qaa gosin kokaen jen tegona lombo koi asugijiwaajon dindiņa koloojan. Mono solanja laligon kouma laligojan.

⁶ Yononon goonon ejemba soraaya ano gejatootoo ejemba unun laligogi sagianon maaro. Giinon ii unugitiwaa irona meleema sa onona negiti, ii mono sogianon ana qagianon uro. Kawaajon Anutu giinon dindiņagadeen koloojan.”

* 16:2: Eks 9.10 * 16:4: Eks 7.17-21; Ond 78.44

⁷ Apu galen komakeji, iinon kaen jero qaa mon alatannga kokaen karo mobe, “Qaa ii onanon! Oo Pon Anutu ku-usun kuuyaa Toya, giinon ejemba qaagia gosin dindinagadeen jen tegon onomakejan.”

⁸ Siwe gajoba 4:ya iikanon qambiaa hona ii ween jaayanon maaro iikanon ween esun muro geriawo toton koloon ejemba gere kaana onooro.

⁹ Ween jaaya geriawo iikanon onooro selegia delatiro. Anutunon lombo kanjanawo iikawaa Toya koloon ano qagianon uroti, ejembanon ii moma iikawaajon Anutuwaa qata jen qasuaan mun laligogi. Kaana laligogito, Anutu mepe-seen qabunaya men seiwutiwaajon mono uugia mende meleengito, toroqen yangisen ama laligogi.

¹⁰ *Siwe gajoba 5:ya iikanon qambiaa hona ii jenembawaa jinkaron dunon maaro. Iikanon maaro pangaman somatanon jenembawaa ometoton (kingdom) ii sokoma pangaman mero. Pangaman mero ejemba iringia soono neselangia jegianon kitogi riiro.

¹¹ Ejembanon siimbobolo ano wiji nombongiaa siimboboloya somata moma iikawaajon Siwewaa Anutuya ii jen qasuaan mun laligogi. Kaana laligogito, nanamemengia bologa ama men laligogiti, ii mende gosin mesaon uugia mende meleengi.

¹² *Siwe gajoba 6:ya iikanon qambiaa hona ii apu somata qata Yufreitis kanon maaro juguro.

* **16:10:** Eks 10.21 * **16:12:** Ais 11.15

Ween koukoutanonga kin ponja ponja kawombaa-
jon moma jojorin laligogiti, iyononon apu juguro
mombo mende papanogito, koton kawutiwaa
kania kolooro.

¹³ Iikanonja uun omejiilan bologa karon tan-
gia tana kaana ii injibe jewanen nemuna iliawo,
jenemba ano gejatootoo eja takapolakaya yonoo
qaa oogianonga kouma kamaagi.

¹⁴ Omejiilan yononon kamaan kema angoletu
kania kania amakeju. Kaen ama balona balona
kuuya liligon kin pongia injiima Anutu tuarenjen
ambutiwaajon uugia kuun kokaen jegi, “Mono
mindirin aon Anutu ku-usun kuuyaa Toyaa kam-
ban somatanon motoon manja aowonja.”

¹⁵ *Jiisasnon jeja, “Geja ambul! Niinon
mono yongoro meme kaana olon kamaana.
Mononon uugbiligbili laligowaati, iinon mono
simbawonawo koloaja. Bombolan tondu kema
karo gamuya iibubutiwaajon sele esuya galen
komakeji, iinon mono oyanboyan koloowaa.”

¹⁶ *Ome welenqeqe yononon kin ponja ponja ii
kuun unuama balon korja qata Hibruu qanon
Armagedon jejuti, iikanon ajoroogi injibe. Kian.

¹⁷ Siwe gajoba 7:na kanon qambiaa honja ii
kanakeewan maaro. Maaro mepemepesee jigo
(tempel) uutaa jinakaran dujanonga qa somata
mon koloon qaa kokaen karo jero, “Ii maad-
aborogi asugidaboroja.”

¹⁸ *Kaen jero iikanondeen oobili mero
gunparandan gbingururun qama ero nan jeta

* **16:15:** Mat 24.43-44; Luuk 12.39-40; Ais 3.3 * **16:16:** 2 Kin
23.29; Zek 12.11 * **16:18:** Isa 8.5; 11.13, 19

buuratia moŋ mero. Iiw (Eewa) Aadam yoroo kambanonga kanain namonoŋ laligoŋ kouniŋi, kamban iikanonŋ nanŋ kaanŋa moŋ mende giiliaga. Iikawaa so tania soosooya giliro bologa totooŋ kolooro.

19 *Kaen asugiro siti somata Babilon iikanonŋ juma bakaya karonŋ koloogi ano kantria kantria kuuya iyoŋoo sitigia ii kaanŋadeenŋ tiwilaanŋ meleeno kemegi. Anutunonŋ siti qabuŋayawo Babilon yoŋoo kilenŋagia mende duduunŋ ironŋia meleema onono. Anutunonŋ uugere ama irinŋsonŋsoonŋanonŋ qambi saa qenŋ raroti, ii mono maama onono qagianonŋ uro wain apu kaanŋa negi.

20 *Kowenonŋ wato kuuya egiti, ii mono kok koma musulunŋgogi ano baanŋa baanŋa nanŋgiti, ii mono kaanŋadeenŋ alinŋ qaonŋi.

21 *Kaen asugiro kombo kota somata lombogia 45 kilogram iikanonŋ sombinonga ejemba qagianonŋ kamaaro. Lombo kanjanawo ii tania soosooya kolooro. Koŋ kota taniŋaanŋ iikaanŋa kanonŋ kamaanŋ unuro ejembanonŋ iikawaajonŋ Anutu jenŋ qasuaanŋ mugi. Kianŋ.

17

Emba moŋnonŋ jenŋnembawaa qaganonŋ raro iibe.

1 *Siwe gajoba 7 qambi 7 ii menŋ nanŋgiti, iyoŋoononga moŋnonŋ kanŋ qaa kokaenŋ nijoro, “Gii mono niwo kana kema kana somata emba

* 16:19: Ais 51.17 * 16:20: Isa 6.14 * 16:21: Eks 9.23; Isa 11.19 * 17:1: Jer 51.13

qabuñayawo apu mamagaa qagianon raji, ii qendeema gomaña. Anutunon qaaya gosin irona meleeno qaganon uro laligoja.

² *Balombaa kin poña poña yononon iwo serowilin ama laligogi. Kanagesogianon namonon laligojuti, iyononon kaanagadeen emba iikawaa serowilinaajon ama uugia waaro uusooso koloogi. Wain apu neñ enkalolon kolonkejuti, mono iikawaa so kanain serowilin ama laligon kaamaa angi.”

³ *Kaen jero Unja Toroyanon nunuano umbeumbenanon qananon uro Siwe gajoba iikanon nuano balon qararankonkonon keube. Iikanon keuma emba mon jeñnemba oso popolan iwaa qaganon raro iibe. Jeñnembawaa selianon mepaqepae qa kania kania oogita saa qero waña 7 ano ilia 10 kaen nano.

⁴ *Emba iikanon opo suru osoga nezongbala ano oso popolan ii mouma raro. Akadamuya goul, kowonjin honawo ano kasaron tosaña kanon menjereñon aoro kaitanianon kokobiliawo kolooro. Borianon goul qambi men raroti, ii serowilin ama laligorotiwaa angonjoraya arokuukuuyawonon saa qequetaga.

⁵ Emba iikawaa palapananon qata aasangoya ii kokaen oogita ero, “Babilon qabuñawo, namowaa kana somata ejemba ano angonjora arokuukuuyawowaa nemungia.”

⁶ Qata kaen ero Anutuwaaw ejemba soraayanon Jiisaswaa kania nanjon bon qen nama jeñ lali-

* 17:2: Ais 23.17; Jer 51.7 * 17:3: Ais 13.1 * 17:4: Jer 51.7

gogiti, ii unun sagia nen kawaajon uunjonjan qen nano iibe. Ii iima aarun tililingowe.

⁷ Aarun tililingowe Siwe gajobanon qaa kokaen nijiro, “Gii mono nomaembaajon aarun tililingojan? Niinon saanon emba kokawaa kania aasangoya gisaamaṅa ano jeṅnema waṅa 7 ano ilia 10 emba ii bosimakeji, iwaa kania aasangoya ii kaṅagadeen gisaama jokolonṅ gomaṅa.

⁸ *Jaaga meleeno jeṅnema iijaṅi, iinon wala laligoroto, kambaṅ kokaamba jaawo mende laligoja. Iinon omejiilanṅ yonoo ronṅ dusiita qaa iikanonṅa gbilin waabaato, Kraistnonṅ hagoro gere sianonṅ kemebaa. Anutunonṅ Siwe namo mokolonṅ oronoti, kambaṅ iikanonṅa kanainṅ namononṅ laligonṅ kougi qagia laaligo kotigaa papi-anonṅ mende oogita eji, ejemba iyonononṅ mono jeṅnema iima aaruwuya. Jaawo laligoroto, kambaṅ kokaamba jaawo mende laligoja ano kanagenṅ mombo gbilin asugiwaati, iikawaajonṅ mono aaruwuya.

⁹ “Anana qaa koi moma asariwombaajonṅ moninṅ momakootoya kokaenṅ eja: Waṅa 7 ii embanonṅ baṅa 7:baa qagianonṅ raji, mono baṅa iikawaa sareya kolooja.

¹⁰ Waṅa 7 ii kaṅagadeenṅ kinṅ ponṅ 7 iyonoo kaisaregiaga kolooja. Yonoononṅa 5 komunṅ kamaadaborogi 6:ya iinonṅ laligonṅ ejemba galenṅ koma onṅmakeja. Konoga era asugiwaatiwaa so kolooja. Iinonṅ asugiwaati, iikanonṅ mono kambaṅ toroga ku-usunṅ qaganonṅ nambaatiwaa so koloowaa.

* **17:8:** Dan 7.7; Ais 11.7; Ond 69.28

¹¹ Jenjemba laligoroto, kambaŋ kokaamba mende toroqen laligoji, iinon 7 yonoononga mon kolooja. Iinon mombo gbilin ano kin pon jangoya 8 koloowaa. Kaen koloowaato, Kraistnon kondeema muro tiwilaan gere sianon kemebaa.

¹²*“Ilia 10 injiiani, ii kin pon 10 yonoo kaisaregia kolooja. Yononon mende kanain ejemba galen koma onomakejuto, Anutunon kanagen ku-usun onono kin pon kaan koloowuya. Kaen koloon jensembawo aua motoongowaa so ejemba galen koma onoma laligowuya.

¹³ Kin pon 10 yononon momo aren motoongo iikayadeen otaan jenjemba nanon ku-usungia ii mug laligowaa.

¹⁴ Esungia kaen mindirin Lama meria tuarenjen ama manja aowuto, Lama merianon mono haamo ama onono kamaawuya. Iinon kin yonoo Kingia ano eja pon yonoo Pongia kolooja. Iinon nonooma meweengon nonono iwo pondan nama laligowonati, nononon mono motoon haamo ama onoma otokorian maabon.

¹⁵ Siwe gajobanon qaaya kaen jen toroqen kokaen nijoro mobe, “Kana somata emba somatanon apu mamagaa qagianon raro injiidaboroiani, apu ii ejemba kantria kantria yonoo kaisaregia kolooja. Yononon tuungia ano bensakon isigiaa so leelee rama kenji selegia kania kania kolooro qaagia tania morota morota jenkeju.

¹⁶ Jaaga meleeno ilia 10 injiiani, iyononon esungia jensembawo mindirin kana somata emba

* **17:12:** Dan 7.24

ii kazi ama mugi kokaen koloowaa: Yoŋonoŋ ila-woilaya kuuya luluuma qegi kaapirona kolooro opo suruya kotogodaborogi bombolan kolooro busuya neŋ siita gerenon anŋi jedaborowaa.

¹⁷ “Kaen koloowaati, ii Anutunon kin poŋ yoŋoo uugia kuun sololon onono uumotoon ama mindirin ambuya. Anutuwaa momo areŋa kaen otaawuya. Kawaa so ku-usungia jeŋnemba mugi ejemba galen koma onoma laligowaa. Kaanŋa laligoro Anutuwaa qaayanon honawo koloowaati, kabanŋ iikanon tegowaa.

¹⁸ Emba raro iijanŋi, ii siti qabuŋayawo toyanon balombaa kin poŋa poŋa galen koma onomakeji, mono kin iikawaa sareya kolooja.” Kiaŋ.

18

Babilon siti kondeenŋi gororonŋowaa.

¹ Kawaa gematanon Siwe gajoba monŋ ku-usuŋa uuta iibe Siwenonŋa asuŋin kamaaro asamararanonŋ balon meŋ asariro.

² *Kamaanŋ kotakotagadeenŋ silama kokaenŋ qaro, “Babilon siti somata ii kondeenŋi. Ii onanonŋ kondeenŋi gororonŋoro. Ejemba qaonŋi omejiilanŋ kania kania yoŋonondeenŋ mono ajoroonŋ mirigia iikanonŋ megi iyoŋoo gomanŋ waŋa kolooro. Koonŋa koonŋa qizimizingiawo ano arokuukuugiawo yoŋonondeenŋ mono iikanonŋ ajoroonŋ haigia lanŋ ama sosoo laligoju.

³ *“Anutunonŋ ii kokaembaajonŋ jero kondeenŋi: Kantri kuuya yoŋononŋ emba iikawaa

* **18:2:** Ais 13.21; 21.9; Jer 50.39; 51.8; Ais 14.8 * **18:3:** Ais 23.17; Jer 51.7

serowiliŋaajon ama uugia waaro enkalolon koloogi Anutuwaa iriŋa soono. Iriŋsonsoonŋa ii qagianon uro wain apu nenkejutiwaa tani mogi. Namowaa kiŋ poŋa poŋa yoŋonon emba iikawo serowiliŋ nambonnambon ama laligogi. Konkororo ejembanon balon so iikanonŋa kan esuhina akadamugiawo sewanŋa mewaatiwaajon anŋi honombononŋa qaa horon siiseweweya qaa laligoro. Iwaa mejuŋejuyaaajon ama yoŋonon qaqabuŋayawo kindimbiri koloon ejemba uuta koloogi.”

⁴*Iikawaa gematanon Siwenonŋa monon qaa nijoro kokaen mobe,

“Noo kanagesouruna, onŋo mono siti ii mesaon seleenŋen kamaawu.

Emba iikanon singisonŋo amakeji, iikanon mono turuŋ onono iwo nama uugia tiloowubo.

Anutunon ironŋa meleema onono lombo kanjanawo qagianon ubaati, lombo iikaanŋa monon mono onŋoanŋiaa qagianon uro kaanagadeen siimbobolo mobubo. Kawaajon yoŋowo mono mende mindirin laligowu.

⁵*Emba iikanon singisonŋoya ama men qanon qanon ano uma sombin oosirid-aboroja.

Kikekakasilin ama laligogiti, Anutunon ii mono anŋa roromononon ama iikawaa-jon mende duduuwaa.

* **18:4:** Ais 48.20; Jer 50.8; 51.6, 45 * **18:5:** Jen 18.20-21; Jer 51.9

6 *Nanamemenj doogoya tosia ama onjoma laligogiti, onjo mono iikawaa so meleema ama onjombu. Bologa ama menj laligogiti, onjo mono iikawaa ironja somanja woiwaa so meleema onjongi qagianonj ubaa.

Singisongowaa qambia newutiwaajon maama laligogiti, iyanjiaa qambi iikanonja mono somanj woiwaa so kosonj meleema wain apu kaamboga kotakota ii iyanjia maagi newuya.

7 *Emba iikanonj esuhina akadamuyawo honombononja qaa horonj qabunja uuta mokolonj siiseweweya qaa laligoro. Iikawaa ironja mono iyanjaa oolinonj ootinj gere ozozopajanonj siimbobolo honombononja qaa ama mugi jinjenj qama wosobiri laligowaa. Iyanjaa uutanonj kokaenj romonjonj tondu jenkeja,

‘Niinonj kwiin emba pombaa jinjaronj dun rarayanonj rajenj. Malo mende koloojenj ano kambanj monjonj jinjenj mende qamaña.’

8 Kaenj tondu jenkejiwaajonj ama Anutunonj ironja meleema muro kambanj motoongowaa uutanonj iwaa qaganonj ubaa.

Ponj Anutunonj qaaya gosinj jenj tegonj muroti, iwaa usujanonj mono uuta kolooja.

Kawaajonj lombo kanjanawo kania kania iikanonj mono uulanawo kokaenj koloonj mubaa:

* 18:6: Ond 137.8; Jer 50.29 * 18:7: Ais 47.7-9

Tinitosayanon komugi jingen qama bodi raro iyanã gerenon anji jewaa.”

⁹ *Gerenon anji jero kaaso waabaati, kantria kantria kuuya yonoo kin pongianon ii iima ambureren men saabu. Kin pon yononon iwo serowilin ama laligogi. Esuhinaya akadamugiawo honombonona qaa iikawaa nen korisoroya iwo ama aisoon laligogiti, iyononon mono iwaajon ama jingen qabu.

¹⁰ Jingen qama oolinon ootigi gere ozozopananon siimbobolo honombonona qaa mobaati, iikawaajon mono riimburatin korikori nama kokaen saama jewu, “Oo Babilon siti qabunayawo, lombo qagianon urotiwaajon mono ‘Yei! Yei!’ jen saajon. Oo siti ku-usungia somata, Siwe Toyanon irona meleema onono uulanawo aua motoongowaa utanon qagianon uro siimbobolo somata moju. ‘Yei! Yei!’ jen saajon!”

¹¹ *Kantria kantria yonoo konkororo ejemba yononon kaanagadeen ambureren ambuya. Monon toroqen yonoo hinagia sewana mende menkebaatiwaajon mono jingen qama saabuya.

¹² *Akadamugia goul, silwa, kowonjin honawo ano soron kota ii Babilon yononon me tosonian mende sewana mewuya. Opogia tualalakota, osoga nezongbala, oso popolan ano opo qata silk ii mende sewana mewuya. Gere awaa soro kania kania iikawaa batugia ano borosowogia kania kania ii mende toroqen sewana mewuya.

* **18:9:** Eze 26.16-17 * **18:11:** Eze 27.31, 36 * **18:12:** Eze 27.12, 13, 22

Akadamugia elefant siitanonj memeta, ii een ewuya. Nembanene dunj iwoigia gere sewangia somata juju, qonqonj, muzi, naninj ano yoware kanonj memeta, ii een ewuya. Borosowo aenj goota brons ano aenj injananonj memeta ano jamo qata maabol kanonj memeta ii mono een ewuya.

¹³ Babilon yonononj sosoni (sinamon) ano dane tosaanja ii mende sewanja mewuya. Selewaa sanda qata mor, jininj sambori ano selewaa unkoowa tosia ii mende sewanja mewuya. Marae, bera, jininj ano moronja koloowaatiwaa iwoi tosaanja ii mende sewanja mewuya. Kaanagadeenj wain apu, oil gerewaa oilya, wiit kota ano flaua neneya ii mende sewanja mewuya. Bulmakao, lama, hoos ano hoos kare ii mende sewanja mewuya. Wala welenqege ejemba sewangia menj gawononj onoonji sele busu me uuroromongogianonj bolinj tiwilaaro. Kaenj mende toroqen amakebuya.

¹⁴ Konkororo ejemba yonononj Babilon emba iikawaajonj kokaenj jewuya, “Gere honja nemambaa siinj moma laligonati, ii mono qaonji een laligojanj. Toomorianga ano esuhinaga akadamugiawo ii mono korebore gomesaonj aligi totominj laligojanj. Ii mono kambanj mongenj mombo mokoloowagatiwaa so qaago.”

¹⁵ *Konkororo ejemba esuhinagia kaenj kaenj sewanja mewutiwaajonj ama siti iikanonja monenj goul (maa suanj) horonj qabunagiawo koloogi. Yonononj korikori nangi tosianonj oolinonj ootigi gere ozozopananonj siimbobolo honombononja

* **18:15:** Eze 27.31, 36

qaa moroti, iikawaajon mono aarun saama jingen qabuya.

¹⁶ Jingen qama kokaen jewuya, “Oo siti somata, lombo qagianon urotiwaajon mono ‘Yei! Yei!’ qama jingen qajon. Yononon opogia tualalakota, osoga nezongbala ano oso popolan ii mougi. Akadamugia goul, kowonjin honawo ano kasaron tosonian menjerejgon aogi tanigianon kokobilibiliawo kolooro.

¹⁷ *Kaen angito, esuhinagia kaana honona qaa ii mono uulanawo aua motoongowaa uutanon tiwilaan alin qaongi.” Kaen jegi.

Wango kapten kuuya ano ejemba wangonon kema kankejuti, iyononon kaaniadeen kuuya Babilon siti oogita jero kaasoya ii korikori nama iibuya. Kaanagadeen wango ejemba opo sel mororongogi haamonon nangoro kemakejuti ano kowenon gawon tosaana menj laaligogia nangonkejuti, iyononon mono korebore ii korikori nama iibuya.

¹⁸ *Emba somata qabuayawo анги jero gere bolanaa kaasoya waabaati, ii korikori nama iima amburerej ama kokaen jewuya, “Siti qabuayawo kokawaa alia mono kambañ monon mende ero.”

¹⁹ *Kaen jen sububun orasin too arin qama jingen qama oron saama kokaen jegi, “Oo siti somata, aua motoongowaa uutanon iwoiya kuuya mono tiwilaan alin qaono. Ejemba wangogiawo kuuya kowenon kema kan esuhinagia sewana

* **18:17:** Ais 23.14; Eze 27.26-30 * **18:18:** Eze 27.32 * **18:19:** Eze 27.30-34

mewutiwaajon ama iikanonɔa monen goul (maa suan) seiseiya horogi siti iikanon qabuɔayawo kolooro. Lombo qagianon ujiwaajon mono ‘Ye! Ye!’ jen saajon.” Kaen jegi.

²⁰ *Yononon nanamemen doogoya tosaanɔa ama onoma laligogiti, Anutunon mono iikawaa qaaya jen tegon irona meleeno qagianon uro siim-bobolo somata momakeju. Kawaajon Siwe gomanon laligojuti, onɔ mono iwaajon ama otokorian maabu. Anutuwaaw ejemba soraaya, aposoluruta ano gejatootoo ejemba onɔ mono aisoon rendun horon laligowu.

²¹ *Kawaa gematanon Siwe gajoba esunɔa uuta mononon kan jamo somata qatawo men waama kowenon giliro kemero kokaen jero, “Anutunon siti somata qabuɔayawo ii mono kokawaa so geriawo kondeema meleengi kemen qaondaborowaa. Qaondabororo kanagen kaban mononon mende mokoloowutiwaa so koloowaa.

²² **Onɔ siti iikanon koman koma gita kulele qen awelo romon uun rii qama oron laligogiti, iikawaa otona mono kaban mononon mombo mende mobuya. Babilon onoonon ejemba momo gawongia kania kania men laligogiti, ii mono tegoro. Dokta didiman, qaqazu klaak ano kaanɔa ii iikanon mombo mende toton mokolon onombuya. Wiit dumun kota kowonjin woiwaa batugaranon mejejaagi (mill) otona kolooroti, iikawaa isinononon mono qaono sitinon mono goron qen ewaa.

* **18:20:** Dut 32.43; Jer 51.48

* **18:21:** Jer 51.63-64; Eze 26.21

* **18:22:** Eze 26.13; Ais 24.8

* **18:22:** Jer 7.34; 25.10

23 “Wala sitigiaa miria kuuya ii kiwagiawo asarigito, asasaga iikanonj mono bogoro pangamanj ewaa. Ejawaa gemaugianonj embawaa mata sewanja bao anjonj borunj jegi embawaa saki-tiurutanonj otokorianj maama nenj qaa gonj ama korisoro ama laligogiti, otokorianj iikaanja otona ii mono mombo mobutiwaa so qaago. Babilon onjo konkororo ejemba ii kantria kantria kanonj moma onjonj qabunagiawo koloonj laligogi. Yonoononj suuqanjonj hamoqeqe ejemba ii balonj so ejemba uugia menj soogi jinjanj ama laligogi.” Siwe gajobanonj kaen jero.

24 *Babilon ii kokaembaajonj tiwilaaro: Gejatootoo ejemba ano Anutuwaa ejemba soraaya ii mono yonoo batugianonj tondu tanjala ama unugi komugi sagianonj kamaaro. Yonoononj sa ano balononj ejemba tosaanja unugi komugiti, kuuya iyonoo sagiaa ironjononj mono yonoo qagianonj uro laligogi. Kaniagia kaanja mokoloogi ero. Kian

19

Siwe yonononj Babilon kemerotiwaaajonj Anutu mepeseegi.

¹ Kawaa gematanonj Siwenonja qaa monj mobe tuunj somata yonononj kotakotagadeenj rendunj rii qajuti, mono iikawaa tanitani kolooro kokaenj jegi, “Anutu mepeseejonj haleluya! Anutunonj hamo nununj nunuano iwaa bunja koloojonj. Anutunanonj ku-usunj Toya kolooro mepeseenj muninj qabunayawo kolooja.

² *Anutunonj mono qaa honjaa so ejemba qaa-

* 18:24: Jer 51.49 * 19:2: Dut 32.43; 2 Kinj 9.7

gia gosin dindinagadeen jen tegon nonomakeja. Kana somata emba serowilin ama iikaanja kanon ejemba balon so men bolin onoma laligoroti, Anutunon mono iwaa qaaya gosin jen tegoro. Emba iikanon Anutuwaa gawon meme ejemba unuro sagianon kamaaroti, iikawaa irona mono meleema muro qaganon uro siimbobolo moma laligoja. Kawaajon Anutu mepeseen mujon.”

³*Kaen jen mombo qama kokaen jegi, “Emba ii anji jero kaasoyanon mono kamban so tetegoya qaa waama umakebaa. Kawaajon Anutu mepeseen munkejon, haleluya!”

⁴Kaen qama jegi Anutuwaa jotamemeya wana 24 ano ben jawina 4 yononon mono usugon simin kuma Anutu, jinkaron dunanon rajiwaa waeya men mepeseen kokaen qagi, “Qaa ii onanon, haleluya!”

Lama meriaa maran lomban

⁵*Kaen qagi jinkaron dunongga qaa mon kokaen kolooro, “Anutuwaa gawon meme ejemba somata melaa jeta uuguwombotiwaajon keegia momakejuti, onono mono korebore Anutunana mepeseen laligowu.”

⁶*Qaa ii kolooro qaa mon mobeti, ii kokawaa tanitani: Tuun somata yononon rii qama qa qamakejuti ano apu sianon tongbama nano otona kolonkeji ano pilisik qendan somatanon qaro gbnggururun kolonkeji, qaa ii mono iikawaa tanitani kaanja kolooro kokaen jegi, “Pon Anutunana, ku-usun kuuyaa Toyanon mono kanain

* 19:3: Ais 34.10

* 19:5: Ond 115.13

* 19:6: Eze 1.24; Ond

93.1; 97.1; 99.1

gomaŋ so galen koma oŋoma kin Ponŋiaga koloon laligowaa. Kawaajon Anutu mepesejon, haleluya!

⁷ Lama meriaa emba buŋayanon mono marambaa moma iyaŋa mozozonjon jojorin aoro afaanŋoro emba memewaa kambaŋanon mono kaŋ kuuro laligojon. Kawaajon anana mono otokorian maama aisoon Anutu mepeseen munin qabuŋayanon seinkebaa.

⁸ Anutunon maleku tualalakota asamararaŋawo ii oŋono mougi.” (Maleku tualalakota ii ejemba soraaya yonŋoo nanamemen solanŋaa kaisareya, mono iikanon mouma aogi.)

⁹ *Tuun somataa tanitani kaen qama jegi Siwe gajoba qambiawo iikanon mono toroŋen kokaen nijoro mobe, “Qaa koi mono oowa: Anutunon ejemba oŋono Lama meriaa maraŋ (emba memewaa) lombanon koubuti, iyononon mono simbawoŋawo kolooju.” Kaen jen mombo toroŋen kokaen nijoro, “Qaa ii mono Anutuwaa qaa honŋa toon kolooja.”

¹⁰ Siwe gajobanon kaen nijoro niinon iikanondeen iwaa waeya men mepeseen mumambaajon moma iwaa kanianon simin kuma usugoweto, iinon kokaen nijoro, “Ae! Kaen mende amba. Gii ano goo uumeleen alauruganon Jiisaswaa kania nanŋon jen laligogi welen qen oŋomakejon, niinon iyonoononŋa mon koloojen. Jiisasnon Buŋa qaa honŋa inisaanoti, iikawaa esuŋanon mono gejatootoo ejemba inaan oŋono Unŋa Toroyaa qaaya

* **19:9:** Mat 22.2-3

moma jenj seigi. Kawaajon mono Anutuwaajon usugon waeya menj mepeseen laligowa.” Kianj.

Kraistnon manjaqeqe tuunjuruta yonowo manja aowombaajon kenji.

11 *Niinon Siwe aantano hoos taanja monj iibe karo. Qaganon raro karoti, iwaa qata ii Pondan Nananj (Kawali) ano Eja Honabonja. Qata kaenjamakejuti, iinon qaa dindinja otaan qaa gosinj jenj tegon iikawaa so manja qenkeja.

12 *Jaayanon gere bolanj kaanja jero wananonj ila wage mamaga kongi qata asuganonj oo-ooyaga karo. Qata iyanodeen mojato, monnonj monj ii mende moja.

13 Malekuya sanonj qeeqeesaaya ii mouma karo. Qata qamakejuti, ii Anutuwaanonj qaa.

14 Ii otaan kagiti, ii Siwe gomambaa manjaqeqe eja tuunja tuunja. Yonononj hoosgia taanja unuama qagianonj rama malekugia tualalakota soraaya mouma kagi.

15 *Kawaligiaa buutanonga manjawaa soo somata (bainat) jeta sulutuk aanjowo monnonj karo. Ii kantria kantria unun haamo ama onombaatiwaajonj ama karo. Iinonj galenkonkombaa aenj gbaruyanonj kantri so qindingonj galenj koma onoma laligowaa. Iinonj Anutu ku-usun kuuyaa Toyaa wain juuya somata

* **19:11:** Eze 1.1; Ond 96.13; Ais 11.4 * **19:12:** Dan 10.6

* **19:15:** Ond 2.9; Ais 63.3; Joel 3.13; Ais 14.20

rijijaawaa. Wain juu ii Anutuwaa irinṣonṣoonṣa uuduuduuyawowaa kaisareya kolooja.*

16 Malekuyanon qata mon oogita maronanon kokaen nano, “Kin yonoo Kingia ano eja pon yonoo Pongia.” Kian.

17 *Kawaa gematanon Siwe gajoba mon iibe ween jaayanon nano. Eukanon nama kotakota qama koonṣa koonṣa sombin biiwia koton kanakeewan elelaon kemakejuti, mono kuuya ii onooma kokaen jero, “Ono mono kawu-u! Anutunon jellomban somata mozozongoroti, mono iikanon ajoroowu.

18 Kan ajoroon kin pon, kawali galen ano manjageqe eja yonoo busugia newu. Hoos ano hoos qagianon ramakejuti, mono iyonoo busugia newu. Ejemba kuuya yonoo busugia mono kan newu. Ejemba uuta kamaanqeqeta, iyangiaa gawongia menkejuti ano togiaa welengia een qenkejuti, mono kuuya iyonoo busugia newu.”

19 Kawaa gematanon jennemba ano balonṣa balonṣa yonoo kin pongia iyononon mono manjageqe tuungia unuama kan ajoroogi injiibe. Monon hoos qaganon rama manjageqe tuunṣa yonowo nanoti, mono ii tuarenjen ama onoma manja aowombaajon ajoroogi injiibe.

20 *Aogi jennemba men somongogi. Gejatootoo

* **19:15:** Wain kasawaa honṣa osoga (greip) kawaa kanjenṣa ii juu somatanon ama rijijaagi qisigoro apuyanon dutaa ootanon lalanon kemero baket anṣi kawaa uutanon kemenkeja. Anana uunana mende meleenin Anutuwaa irinṣa toroqen soono Jiisanon iikawaa siimboboloya moma irinṣonṣoonṣa rijijaaro kemero Anutuwaa uutanon olomooro luae koloowaa. * **19:17:** Eze 39.17-20

* **19:20:** Ais 13.1-18

eja takapolakaya jen nembawaa jeta men angoletu ama laligoroti, ii kaanagadeen jen nembawo men somongogi. Gejatootoo eja takapolakayanon angoletu ama iikanon ejemba tosaana koi kaana ii tiligon onono jinjan ama laligogi: Ejemba jen nembawaa aasoya men analin angon kongiti ano tosanon unayaa waeya men mepeseen laligogiti, ii mono tiligon onoma laligoro. Oroma somongon gbiligbili hagon orongi ron salfa jamowaa gere bolananon jen gogorin qenkeji, mono iikawaa sianon kemeri.

²¹ Kemeri hoos qaganon rarotiwaa buutanonga manjawaa soo somata (bainat) karoti, iikanon mono kin pon ano manjageqe eja kuuya ii unuro komugi. Komugi koon kuuya yononon kouma busugia uun nen nen timbiringogi. Kian.

20

Satan somongogi gbani 1,000:baa so kapuare mirinon raro.

¹ Kawaa gematanon Siwe gajoba mon iibe Siwenonga kamaaro. Iinon omejiilan yonoo ron dusiita qaa iikawaa kii meria ano gbado somata mon ii borianon men kamaaro.

² *Gajoba iikanon kamaan jewanen nemuna iliawo (dragon) ii men gbani 1,000 rabaatiwaanon somongoro. Jewanen nemuna ii monowaa monoyanonga mokolen koloon laligon kouro. Qata mon ii Kilenaa Toya ano Satan.

* 20:2: Jen 3.1

³ Gbani 1,000:baa uutanonj toroqonj ejemba kantri so kuunj gomanj so jinjaunj menj ambu-tiwaajonj tiligonj onjombabotiwaajonj somonjgoro. Somonjgonj giliro omejiilanj yonjoo ronj dusiita qaa iikanonj kemero ununja koma sapo ama munjenj aasononj (siil) qokotaanj kii nemunja kuno kemero uutanonj raro. Kaanja raro Siwe gajobanonj kokaenj jero, “Gbani 1,000 tegoro iikawaa gematanonj Anutunonj jero mombo isangi kambanj toroga gawonja menj laligowaa.” Kaenj jero.

⁴ *Kawaa gematanonj jinjkaronj dunja dunja iibe. Anutunonj tosaanja ku-usunj onjono ejemba qaa-gia jenj tegowuti, iyonjnonj mono dunja dunja kanonj kamaanj raji. Kaanjagadeenj ejemba Jiisas-waa kania nanjonj jegitiwaajonj ama Anutuwwa Bunja qaawaajonj ama arogi kotogi komugiti, mono iyonjoo kokoosogia injiibe. Kaanjagadeenj ejemba jenjemba ano iwaa unjajaa waeya mende menj mepeseegiti ano iwaa aasoya ii wambu-soonjgianonj me borogianonj mende menj anjalij anjonj konjgiti, mono iyonjoo kokoosogia injiibe. Kokoosogia ii injiibe mono gbilij waagi. Waama Kraistwo gbani 1,000:baa so iwoi kuuya galenj koma laligogi.

⁵ Komugiti, iyonjnoonjga tosianonj koomunonjga waawaa mutuya iikawaa kambananonj mende gbiligi. Qaagoto, gbani 1,000 ii mambonjgi tegoro iikawaa gematanonj mono gbilij waabuya.

⁶ Daenj yonjnonj koomunonjga waawaa mutuyaa kambananonj gbiliwuti, iyonjnonj mono

* **20:4:** Dan 7.9, 22

simbawonawo ano toroya soraaya koloaju. Kamban iikanon gbingo mono indina woi mende komuwu. Koomu woyaa ku-usunanon mono yonoo qagianon mende uro koomu kotiga komuwombaajon amamaawuya. Yononon mono Anutu ano Kraist yoroo jigo gawon galenurugara koloowuya. Ii ano Kraistwo gbani 1,000 ii iwoi kuuya galen koma laligon ubuya. Kian.

Anutunon Satambaa qaaya jen tegoro kamaawaa.

⁷ Gbani 1,000 ii tegoro Satan kapuare mirinonga (kapuwareyanonga) isangi kamaawaa.

⁸ *Kamaan kema ejemba kantri so tiligon onomambajaan balon so liligowaa. Balon goraaya leele eu emu kema kan (uugia mongosoon) sisau ama onoma kantri qagara Goog ano Maagog ii kaanjadeen sokoma kembaa. Anutu tuarenjen ama manja qewutiwaajon kuun onono ajoroogi jangogianon kowewaa sakasimbaa so koloowaa.

⁹ Ajoroon kan koton Israel goman sokondaboron kema Anutuwaanon kanageso yonoo sopagia ano Anutuwaa wombo sitia (Jerusalem) ii liligon rabuya. Kaen rabuyato, Anutunon gere bolan ano siwenonga kamaan jen koton onondaborowaa.

¹⁰ Jen koton onondabororo Kilenaa Toya tiligon onono jinjan angiti, gajoba yononon ii hagon mugi ron salfa jamowaa gere bolananon jen gogorinlao qen namakeji, mono iikawaa sianon kemero. Wala jenemba ano gejatootoo eja takapolakaya kaanagadeen hagon orongi iikanon

* **20:8:** Eze 7.2; 38.2, 9, 15

kemenj laligojao. Iikanonj asaga gomantiinǝ qanjononj onjootigi tetegoya qaa siimbobolo honombononǝ mende moma laligonj ubuya. Kianj.

Anutunonj ejemba komugiti, iyonoo qaagia jen tegowaa.

¹¹ *Kawaa gematanonj jinjkaronj dunj somata taanǝ ano iikanonj raji, ii iibe. Iibe siwe namononj iwaa jaasewananongǝ qaoma kemaliri. Kemalinj mombo iriibonǝatiwaa so mende koloori.

¹² Kemaliri ejemba koomuya uuta ano kamaanqeqeta injiibe jinjkaronj dunj batanonj nanǝ Anutunonj buk papiaya papiaya kotuno. Papiya alia monj qata laaligo kotigaa qa arenj buk ii kaanagadeenj kotuno. Kotuma ejemba koomuya yonoo qaagia gosiro nanamemengiaa sunduya buk papianonj oogita eji, iinonj mono iikawaa so weenǝonj ejemba jenj tegonj onono.

¹³ Kowenonj komunj kemenj laligogiti, ii kowe Toyanonj meleema onono Anutuwaa jaanonj kougi. Koomuwaa kondomondoo Toyaa borononj laligogiti, ii Toya iikanonj meleema onono. Komunj koomu gomanonj kemenj laligogiti, ii iikawaa Toyanonj meleema onono Anutuwaa jaanonj kougi. Kaenj kouma asugigi Anutunonj qaagia motomotoonj gosinj nanamemengiaa so jenj tegonj onono.

¹⁴ Jenj tegonj onono koomuwaa kondomondoo Toya ano koomu gomanj Toya ii hagonj oronǝ ronǝ gere bolanj jenj gogorinjlaon qen namakeji, mono iikawaa sianonj kemeri. Gere sia iikanonj keme-giti, iikanonj mono koomu indinǝ woi kolooja.

* **20:11:** Dan 7.9-10

15 Anutunonj mombaa qata laaligo kotigaa qa aren buknonj mende oogita ero mokoloroti, ii mono hagonj muro ronj gere bolanj jenj gogorinj qenj namakeji, iikawaa sianonj kemero. Kianj.

21

Siwe dologa ano namo dologa iriibe.

1 *Siwe namo mutuya yorononj kaenj qaoma aliri kowenonj kaanagadeenj mende toroqenj ero. Iikawaa gematanonj Siwe ano namo dologa iriibe.

2 *Jerusalem donjgoga, siti toroya ii Siwenonj Anutuwaa gomanonjga kamaaro iibe. Siti ii meagodaborogi iimasiinjiinjawo kokaenj kolooro: Emba marambaajonj maleku iimasiinjiinjawo mouma mugi eja bunyawo aitonjgowaatiwaaajonj menjerenjonj aonj jojorinj akadamuyawo nanji, siti kanonj mono iikawaa so kolooro iibe.

3 *Ii iima nama jinjkaronj dujnongga qaa monj kolooro mobe kotakota qama kokaenj nijoro, “Iiba, Anutuwaa mirinonj mono ejemba batugianonj kamaanj eja. Anutunonj batugianonj laligoro iwo laligogi anj benj Anutugia koloonj yonjowo laligonj ubaa.

4 *Yonjowo laligonj jaungia kuuya kotodaborowaa. Iwoi kuuya wala eroti, iikanonj mono qaondabororo. Kawaajonj mombo mende komugi jinjenj mende qabuya ano toroqenj siimbobolo monj mende mobuya. Iwoi mombaajonj mende amamaanj saabuya.”

* **21:1:** Ais 65.17; 66.22; 2 Piito 3.13 * **21:2:** Ais 52.1; 61.10; Ais 3.12 * **21:3:** Eze 37.27; Lew 26.11, 12 * **21:4:** Ais 25.8; 35.10; 65.19

5 Jınkaron dunanon raji, iinon kokaen nijoro, “Moba, niinon jewe ilawoila kuuya mono kolonaniro gbilia koloowaa.” Kaen nijon jero, “Qaa ii hona toona uuwoiya qaa, iikawaajon ii mono papianon oowa.”

6 *Toroqen kokaen nijoro, “Ii jen kotowe koloodaboroja. Niinon waladeen laligon (iwoi kuuya mokolon kanagen jewe qaono) konogaga laligon uma laligomana. Kawaa so niinon tere nemuna mutuya A ano tere nemuna tetegoya Z koloojen. Monon apuwaajon moji, niinon mono laaligo kotigaa apu jaayanonga apu ii kalen mube iikanonga sewana qaa koson nen laligowaa.

7 *Monon lombo kuuya uugun haamo ambaati, niinon mono iwaa Anutuya kolon iwoi kuuya ii mube iwaa buna kolooro noo meraborana kolon qana bosima laligowaa.

8 “Kaen laligowuyato, tosonian ejemba jaagianon jirinjin ama bon mende nama momalaarigia mesaogi uugianon tilooji, iyonoo mirigianon mono ron salfa jamowaa gere* bolananon gogorinlao jen namakeji, iikanon ewuya. Yonoonon toroqen ejemba koi kaana yononon kaanagadeen iikanon kemen laligowuya: Ejemba unugi komugi serowilin owen hamoqeqe ama tando lopion waegia men mepeseen qaa qolonmolongoya jenkejuti, niinon mono ii hagon onombe sia iikanon kemen laligowuya. Ii koomu indina woi koloowaa.”

* 21:6: Ais 55.1 * 21:7: 2 Sml 7.14; Ond 89.26-27 * 21:8: Salfa jamowaa geria ii kojuwaa jamoyanon jen gogorin qen jenkejiwaa so kolooja.

Jinƙaronɗunɗanongga qaa kaen karo mobe. Kian.

Jerusalem siti dologa ii qaita mon.

⁹ Lombo kanjanawo konoga 7 kanon qambi 7 saa qegi Siwe gajoba 7 yononon ii men nangiti, iyonoononga monnon kan kokaen nijoro, “Mono kana emba Lama meriaa emba bunja koloomambaajon anji, ii qendeema gomanja.”

¹⁰ *Kaen nijoro Uja Toroyanon nono umbeumbenanon qananon uro Siwe gajoba iikanon nuano baaja koriga qabunayawo monnon uri. Iikanon uma siti toroya Jerusalem Siwenon Anutuwa gomanonga kamaaroti, ii qendeema nono kokaen iibe:

¹¹ Anutuwa asamararaja iikanon asariro kokobilibilianon goul ano kowonjin honawo sewangia uuta iikawaa tani kolooro. Kowonjin honawo qata jaspaa ii kaaro jokana jokana kokobilibiligiawo meleema asarinkejuti, mono iikawaa so tualalakota ero.

¹² *Kiropoya uuta ii akadamuyawo. Kiropoyaa naguya 12 nanji kosogianon Siwe gajoba 12 sokoma nanji. Israel kanagesowaa tuun 12 yonoo qagia ii nagu iikawaa selegianon oogita nano.

¹³ Nagu 12 ii leelee eu emu kokaen nanji: Ween koukoutanon karoon, kemekemetanon karoon, Noot waagen karoon ano Saut waagen karoon.

¹⁴ Siti kiropo ii kowonjin tando damuyawo 12 iikayonoo qaganon megi nano. Lama meriaa aposoluruta 12 yonoo qagia 12 ii tando 12 iikanon oogita nano.

* **21:10:** Eze 40.2 * **21:12:** Eze 48.30-35

15 *Siwe gajoba niwo qaa jeroti, iinonj siti, iikawaa kiropoya ano naguya 12 iyonoo sogia keda ama momambaajon jojorinj goul kedaya (rula mesa) menj nano.

16 Siti ii arenjonj megi wanjonja 4 kolooro. Leelee eu emu korigaya ii ororonj. Koriga motomotoonj ii goul kedaya iikanonj kedaya ama 2,400 kilomiita kawaa so mokolooro ero.† Aaregenja ii kaanagadeen ororonj ero.

17 Siwe gajobanonj kaanagadeenj siti kiropoya ii balonj ejawaa kedanonj so ama 60 miita mokolooro ero.

18 *Siti kiropoya ii kowonjinj honjowo qata jaspaa kanonj memetaga. Siti anjoo ii goul toononj megi asamararanonj mono kaaro taanja so asasagawo asariro.

19 Siti kiropoyaa tandoya ii kowonjinj sewanja uuta kania kania kanonj menjerenjonj megi akadamiigiawo kokaenj koloogi injiibe: Tando mutuya ii kowonjinj honjowo qata jaspaa mundaya injanja tanitani. Tando woiya ii kowonjinj asonja qata safaija, karonja ii kowonjinj tongontongonj qata ageit. Tando 4:ya ii kowonjinj tongonja qata emerald.

20 Tando 5:ya ii kowonjinj nejongbalaya qata sardoniks. Tando 6:ya ii kowonjinj osoga qata karnilian, 7:ja ii kowonjinj qata krisolait (kwortz), mundaya goul kaaro kaanja. Tandoya 8:ya ii kowonjinj asonjasonja qata beril, 9:ja ii kowonjinj goota qata topaz. Tando 10:ja ii kowonjinj qata kalsedoni (krisopreis) mundaya

* 21:15: Eze 40.3 † 21:16: Tuun 12 motomotoonj iikawaaajonja 200 kilomiita. * 21:18: Ais 54.11-12

tootooyawo, 11:na ii kowonjin gogookota qata jeisint (torkwois). Tando 12:ya ii kowonjin osoga nezongbala qata ametist.

²¹ Siti kiropo nagu 12 ii soron kota damuyawo 12 iikanon memetaga. Nagu motomotoon ii soron kota motomotoon kanon orasin memetaga. Siti-non kana eji, ii goul toononga megii kaaro taana kaana asariro.

²² Siti kuuya yononon Pon Anutu ku-usun ku-uyaa Toya ano Lama meria tororo iriima uugia meleema waegara men mepeseenkeju. Kawaaon jiwowon jigo (tempel) mombaajon mende amamaankeju. Jigo ii mende iibe.

²³ *Anutuwaa asamararanon siti men asarin onono Lama merianon kiwagia koloaja. Kawaaon ween koin asariwaotiwaajon mende amamaankeju.

²⁴ *Iinon kiwagia kolooro kantria kantria yononon iwaa asaganon kema kan laligowuya. Namowaa kin pon pon yononon bunagia akadamugiawo ii men kan siti iikanon ambuya.

²⁵ *Siti pangamaa qaa, iikawaaon kiropo naguya ii kaman monon mende kombuto, sulan tama nambaa.

²⁶ Kantria kantria yononon uugia meleema akadamugiaa bunagiaajon awelegon qabunagiawo koloon laligogiti, ii men kan siti iikanon ambuya.

²⁷ *Ejemba qagia laaligo kotigaa qa aren buknon oogita eji, iyononondeen mono siti iikanon

* **21:23:** Ais 60.19-20 * **21:24:** Ais 60.3 * **21:25:** Ais 60.11

* **21:27:** Ais 52.1; Eze 44.9

ubuya. Lama merianon qa aren buk ii galen komakeja. Monnon uuta tilooji me angonjora imbilolonawo ama qaa qolonmolongoya jenkeji, iinon mono iikanon umambaajon amamaawaa. Kian.

22

Laaligo kotigaa apu gowoya iibe.

¹ *Kawaa gematanon Siwe gajoba iikanon laaligo kotigaa apu jaaya qendeema nono Anutu ano Lama meria yoroo jinkaron dunonga ujonon kan apu gowoya kolooro. Kawaa apuya ii kaaro jokana jokana kokobililigawo meleema asarinkejuti, mono iikawaa so tualalakota kolooro.

² *Apu gowoya iikanon sitiwaa kana somatanon kamaan biiwia metetereen koton karo. Apu gowoyaa goraayanon leelee kanon laaligo kotigaa gereya ii nano. Gere iikawaa honanon mono gbani so somaŋa 12, ii koin motomotoombaa uutanon koloonkeju. Gere iikawaa senanon mono kantria kantria ejembanon qeeango mokoloowutiwaajon ama nanju.

³ *Monnon mon mende toroŋen alia seigon qasuaawaa. Anutu ano Lama meria yoroo jinkaron dungaranon mono siti iikanon ero Lama meriaa gawon meme ejembaurutanon welen qen munkeju.

* 22:1: Eze 47.1; Zek 14.8
Zek 14.11

* 22:2: Jen 2.9; Eze 47.12

* 22:3:

⁴ Welen qeñ mun jaasewana iima Anutuwaa qata wambusoonḡianon meñ mokotaagi ewaa.

⁵ *Gomañ mende toroqen tiwaa. Poñ Anutunon meñ asariñ onomakejiwaajon kiwa asasagaajon me ween asasagaajon mende amamaawuya. Kaen oyanboyañ laligon kambañ so tetegoya qaa kin poñ kaña galenkonkon gawon meñ laligon ubuya.

⁶ Ii iibe Siwe gajobanon kokaen nijoro, “Buña qaa mojañi, iikanon mono hona toon uuwoiya qaa kolooja. Poñ Anutunon gejatootoo ejemba sololon onomakeji, iinon mono Siwe gajobaya nii wasiñ nono asugin goma laligowe. Iwoi kuuya uulañawo koloowutiwaa so anji, momalaari ejembaurutanon ii mobutiwaajon ii asugin qendeema gombe.” Kian.

Jiisanon mombo eleema kawaa.

⁷ Jiisanon jeja, “Mobu, niinon mono uulañawo eleema kamaña. Tosianon buk kokawaa gejatootoo qaaya buña qeñ qokotaankejuti, iyononon mono simbawonawo kolooju.”

⁸ Jon niinon Buña qaa koi moma jaana meleeno unaya iibe. Ii iima modaboron Siwe gajobanon unya koi qendeema nonoti, niinon iwaa waeya meñ mepeseemambaajon moma namonon kamaan kanaanon simin kumbe.

⁹ Simin kumbeto, kokaen nijoro, “Ae! Kaen mende amba. Niinon gii ano gejatootoo alauruga ano ejemba buk kokawaa Buña qaaya buña qeñ qokotaankejuti, mono kuuya onoo kooronḡianon

* 22:5: Ais 60.19; Dan 7.18

nama motoon Anutu welen qen munkejon. Ni-iga qaagoto, mono Anutu waeya men mepe-seenkeba.”

10 Kaen jen kokaen nijoro, “Kamban torija. Kawaajon buk kokawaa gejatootoo qaayanon aasangoyanon ewabotiwaajon ii papia-non oowato, ii mono mungen aasonon (siil) mende qokotaawa.

11 *Bologa menkeji, iinon mono toroqen kaen men kileqileewa. Tiloon laligoji, iinon mono toroqen tiloon anjonjayawo koloon laligowa. Nanamemen dindina amakeji, iinon mono toroqen dindinagadeen ama men laligowa. Soraaya koloonkeji, iinon mono toroqen soraaya toton koloon laligowa.” Siwe gajobanon kaen nijoro.

12 *Jiisasnon jeja, “Mobu, niinon mono uulanawo eleema kamaña. Kamanati, iikanon mono tawagia men kamaña. Nanamemenjia ama men laligogiti, mono ii gosin iikawaa so tawagia motomotoon onomaña.

13 *“Niinon kanakanaiyanon mutuya laligon (iwoi kuuya mokoloon kanagen jewe qaono) tetegoyanon konoga koloon laligomaña. Iikawaa so niinon A ano Z, tere nemuna mutuya ano tetegoya koloojen.

14 *“Niinon ejemba malekugia galen komakejuti, iyonoojon kiropo naguya horowe saanon siti uutanon ugi mende anjon koma onombe laaligo kotigaa gere hona newuya. Kawaajon opo

* **22:11:** Dan 12.10 * **22:12:** Ais 40.10; 62.11; Ond 28.4; Jer 17.10

* **22:13:** Ais 1.8, 17; 2.8; Ais 44.6; 48.12 * **22:14:** Jen 2.9; 3.22

malekugia galen koma songbamakejuti, ejemba iyononon mono simbawonawo ano oyanboyan kolooju.

¹⁵ “Yononon oyanboyan mokoloowuto, tosaana yonoojon nagu koma somongowe seleengen laligowuti, ii ejemba koi kaana: Kasu kaana serowilin ama owen hamoqeqe amakeju. Serowilin ama ejemba unugi komunkeju. Tando lopion waegia men mepeseenkeju ano angomokolombaa siina moma ii amakeju. Ejemba kaana kuuya ii mono kiropo seleengenanon laligowuya.

¹⁶ * “Jiisas niinon gajobana wasiwe liligon uumeleen kanageso onoojon gejatootoo qaa koi nanon injonkebaa. Niinon kin Deiwidwaa wanjaleya ano mundaana koloojen. Niinon gomaambawaa widia asamararanawo koloon asarinkejen.” Jiisasnon kaen jero.

¹⁷ * “Una Toroya ano emba bunaya yoronon kokaen jenkejao, “Jiisas, gii mono kawa.” Kaen jeri mobuti, onono mono kaanjadeen kokaen jewu, “Jiisas, gii mono kawa.”

Mononon apuwaajon moji, iinon mono kawa. Mononon laaligo kotigaa apuwaajon siina moji, iinon mono kan ii kalenga analin angon komba. Kian.

Galen meme ano jojopon qaa tetegoya

¹⁸ * Niinon buk kokawaa gejatootoo qaaya mobuti, kuuya onoojon galen meme qaa kokaen jejen: Mononon gejatootoo qaa koiwo qaa mon

* **22:16:** Ais 11.1, 10 * **22:17:** Ais 55.1 * **22:18:** Dut 4.2; 12.32

toroqen jewaati, lombo kanjanawo koloowaati-waa qaaya buk kokanon ooweti, Anutunon ii mono iwaa qaganon ano ubaa.

¹⁹ Monjon buk kokawaa gejatootoo qaaya iikanonga qaa mon qetegowaati, Anutunon mono ii anjon kono laaligo kotigaa gere hona mende nen siti toroyanon mende ubaa. Iikawaa qaaya Anutunon somongoro buk kokanon ooweto, qaa iikanon mono iwaanon honawo mende koloowaa.

²⁰ Buna qaa koi nanjon jeji, iinon kokaen jeja, “Qaa ii onanon. Niinon mono uulanawo eleema kamaqa.”

Kaen jero niinon kokaen jejen, “Qaa ii onanon. Oo Pon Jiisas, gii mono kawa.”

²¹ Pon Jiisaswaa kalenmoriananon mono kuuya onowo ewa. Qaa ii onanon.

**Uumeleembaa Buŋa Tere Soomongo Gbilia
The New Testament and portions of the Old
Testament in the Borong Language of Papua New
Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Borong long
Niugini**

Copyright © 2002, 2011 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Borong

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

63589f8b-9426-5ce2-9520-ca0cf2b65c47